

Vogelwerkgroep Losser

Jaarverslag 2013

Inhoud

Colofon	2
Voorwoord	3
Medewerking	4
Secretarieel verslag.....	6
Nestkastverslag 2013.....	9
Huiszwaluw en Boerenzwaluw 2013	13
VRS Conings, ringstation Overdinkel	15
2013: niet het jaar van de Steenuil... ..	24
Ooievaars 2013.....	27
Resultaten broedvogelonderzoek gemeente Losser 2013.....	28
Broedvogelinventarisatie Noordoost-Losser 2013	36
Midwintertelling watervogels 2013	40
Klapekster telling winter 2012-2013.....	44
De Oelemars in 2013	46
Telpost Oelemars 2013	49
Euro Birdwatch 5 oktober 2013	54
Atlasproject Sovon.....	55
De Welp realisatie fase 1.....	57
Dagvlinders en libellen 2013.....	59
Nachtvlinderonderzoek in 2013.....	61
Soortenlijst van de gemeente Losser	64
Waarnemingen Oelemars t/m 2013.....	66
Fotografie.....	71

Colofon

Bestuur	Ben Heerink - voorzitter Rudi Lanjouw - penningmeester Sander Wansing - secretaris Ben Hulsebos Niels Leerling	ben.heerink89@gmail.com rmlanjouw@gmail.com info@vwglosser.nl benhulsebos@home.nl nielsleerling@home.nl
Website	http://vwglosser.nl	info@vwglosser.nl
Oelemars	Ben Hulsebos, Sander Wansing	info@vwglosser.nl
Excursies	Angelique Lamme, Henk Noordkamp	info@vwglosser.nl
Jaarverslag	Ben Hulsebos, Leo Hassing, Sander Wansing,	benhulsebos@home.nl
Ringstation	Leo Hassing, Harrie Linckens	ringstationoverdinkel@gmail.com
Sovon Vogelonderzoek Nederland	Ben Hulsebos, Sovon - districtscoördinator Twente	benhulsebos@home.nl
Nestkasten (controle)	Bennie Egberink	b.egberink@home.nl
Nestkasten (productie)	Paul Halman	p.halman@home.nl
Telgebied Losser	Ben Hulsebos Rudi Lanjouw	benhulsebos@home.nl rmlanjouw@gmail.com
BMP-projecten	Ben Hulsebos	benhulsebos@home.nl
Steenuilprojecten	Friso Koop	frisokoop@home.nl
Coördinatie Fotografie	Rinus Baayens	fotobaayens@ziggo.nl

In 2013 werd o.a. samengewerkt met de hierna vermelde instanties/organisaties:

Vogelbescherming Nederland

Sovon

Natuurmonumenten, Landschap Overijssel en Staatsbosbeheer

Twentse Vogelwerkgroep

Kerkuilenwerkgroep Twente

Stichting Gierzwaluwwerkgroep Nederland

Vlinderstichting

Nederlandse Entomologische Vereniging

Regio Twente Arboretum Poortbulten

Gemeente Losser

Steenuilwerkgroep Nederland en Overijssel

Stork, Ooievaarswerkgroep Nederland

Waterschap Regge en Dinkel

Redactie jaarverslag 2013:

Leo Hassing

Ben Hulsebos

Sander Wansing

Fotografie: eigen leden

Foto omslag: Roerdomp op de Oelemars © Wim van der Woning

Voorwoord.

Gisteren was het lekker weer. Weliswaar een fris windje maar ook zon en dat is in deze tijd van het jaar, het is begin januari, toch maar mooi meegenomen. Een rondwandeling gemaakt in de Zandbergen, pal achter de vlonder bij zandafgraving “de Oelemars”. Ik kom hier regelmatig. Deze plek oefent op mij een bijzondere, bijna spirituele uitstraling uit. Wat is het toch mooi hier. De open zandvlakte, omzoomd door jeneverbesstruwelen, doet me een beetje denken aan de grote zandverstuivingen zoals je die nog vindt in midden en zuid Nederland. Net de Veluwe in het klein lijkt het hier wel. Prachtige hoogteverschillen accentueren nog eens de schoonheid van dit gebied alhoewel dat niet echt uit de verf komt omdat te veel struikgewas en bomen deze hoogteverschillen aan het zicht onttrekken. De uitstraling van het gebied zou naar mijn mening wel met een factor drie toenemen als het reliëf van die zandheuvelds visueel beter zichtbaar zou worden. Toch durf ik te beweren dat dit gebied, met het Lutterzand en de stuwwal daar, een van de fraaiste plaatsen is in onze van natuurschoon zo rijk voorziene gemeente.

Het verenigingsjaar 2013 werd voor onze werkgroep gekenmerkt door een stabiele continuering van activiteiten en werkzaamheden en gelukkig ook zonder schokkende gebeurtenissen in de persoonlijke sfeer. Al snel na de jaarwisseling werden we verrast door prachtige vogels die vanuit de “vogelkijkhut Oelemars” konden worden waargenomen en gefotografeerd. Vele honderden foto's door tientallen fotografen werden geschoten van wat waarschijnlijk de meest gefotografeerde Roerdomp van Nederland is. Ook Grote Zee-eend en Parelduiker waren er in die tijd te bewonderen; bepaald geen algemene soorten voor een plaats zo diep in het binnenland. Geen wonder dus dat men in die tijd af en toe bijkans moest vechten voor een plekje in de hut om ook een paar leuke foto's te kunnen maken. Misschien moeten we bakker Alink eens vragen of er nog ergens een oud apparaat in de hoek ligt voor het trekken van nummertjes.

In het najaar hebben een aantal van onze leden het ooievaarsnest nieuw opgebouwd en als straks ook nog eens de zichtlijn op het nest wordt verbeterd, de planning is half februari, kan eenieder bij een “ommetje Losser” weer genieten van ooievaar “Dirk en zijn discipelen”. Om niet ingewijden liefde voor de natuur bij te brengen is het naar mijn mening een must dat men ook iets te zien krijgt van die prachtige natuur. En dat was de laatste jaren wat betreft dit nest in feite niet meer het geval. Zoals elders in dit verslag te lezen valt wordt er ook gestaag vooruitgang geboekt bij het omturnen van de “Welp” tot een natuurgebied van allure waarbij water- en weidevogels weer een kans krijgen, net buiten dorp Losser. Samen met het ooievaarsnest en de meanderende Dinkel is de Welp dan een nog fraaiere trekpleister voor natuurliefhebbers.

Ik spreek de wens uit dat vogelwerkgroep Losser ook in 2014 een goed vogeljaar mag beleven met voor de leden prachtige waarnemingen en/of ringvangsten, mooie foto's voor de fotografen en voor eenieder verrijkende natuurbelevissen!

Ben Heerink, voorzitter

Medewerking

Vogelbescherming/Sovon

- Medewerking is verleend aan de Nationale Vogelweek door een vogelexcursie te organiseren op 4 mei vanaf Kraesgenberg naar de Oelemars en weer terug door de Zandbergen.
- Ook deed telpost Oelemars in het kader van de Euro Birdwatch Day op 5 oktober mee aan dit jaarlijkse evenement.

Sovon:

- Nestkaartenproject
- LSB project kolonievogels en BMP-Z project zeldzame broedvogels in telgebied Losser
- Monitoring Steenuil in drie onderzoeksgebieden
- Puntransecttellingen wintervogels op twee routes
- Midwintertelling Watervogels
- Broedvogel Monitoring Projecten alle soorten: BMP-A in Stroothuizen, Punthuizen, Beuninger Achterveld, Puntbeek en Strengveld
- Medewerking aan het onderzoek naar Klapeksters in de winter
- Slaapplaatsonderzoek naar Scholeksters op de Oelemars
- Atlasproject

Vlinderstichting

- Insturen van waarnemingen met soorten en aantallen van vlinders en libellen
- Monitoringroute voor libellen in de Duivelshof
- Onderzoek naar nachtvlinders

Twentse Vogelwerkgroep

- Publicatie in Ficedula van diverse artikelen.

Ringstation

- Rondleidingen voor diverse groepen op het Ringstation
- Op 22 januari een Powerpointpresentatie gegeven voor St.-Maartenstede Tiekerhook in Overdinkel voor 18 personen.

Media

- TC Tubantia, Losser Journaal en Nieuwe Dinkellander m.b.t. het aanleveren van artikelen, persberichten en aanleveren van achtergrondinformatie.
- Interviews met RTV-Oost en TC Tubantia over de kraanvogeltrek en de gevangen gewonde Kraanvogel.
- Interviews met RTV-Oost tijdens de Euro Birdwatch op 5 oktober.

NM/SBB/LO

- Met NM en SBB is het jaarlijkse overleg gevoerd en zijn alle waarnemingen in de gebieden van NM en SBB via ons kaartmateriaal verzameld en doorgegeven.
- Voor Landschap Overijssel is een inventarisatie verricht in het Smoddebos (vogels en dagvlinders). Voor SBB zijn BMP-A inventarisaties verricht in Stroothuizen, Punthuizen en Beuninger Achterveld.

Waterschap Regge en Dinkel

- Alle beekvogels zijn via ons kaartmateriaal doorgegeven aan WRD.

Dierenambulance

- Meegeholpen om een gewonde Kraanvogel en een Houtsnip te vangen en naar het asiel te laten brengen.

Dutch Wildlife Health Centre (DWHC)

- Er is een houtduif naar DWHC (universiteit van Utrecht) gegaan om onderzoek te doen naar de doodsoorzaak. Dit naar aanleiding van de vondsten van dode en verzwakte Houtduiven. Zeer waarschijnlijk betreft het de ziekte geel, een zeer besmettelijke ziekte waarbij de vogels ten gevolge van een abces in de keel van de honger of door ademnood sterven.

Vogels in Overijssel 2013

- Medewerking verleend door het aanleveren van twee artikelen voor deze publicatie.

Andere Vogelwerkgroepen

- Voorlichting gegeven voor het maken van een oeverwaluwand.

Educatie

- In het schooljaar 2013-2014 worden er speciale lessen vogelgeluiden verzorgd op het Carmel College in Losser.
- Op 9 december is er een gastles over vogels verzorgd op O.B.S. De Saller in Losser voor de leerlingen van groep 5-6.

Secretarieel verslag.

Ledenvergaderingen:

In 2013 werd er vijf keer een ledenvergadering en één keer een algemene ledenvergadering gehouden in de Steenfabriek in Losser. Per vergadering waren gemiddeld 25 leden aanwezig. Na iedere vergadering stond er een presentatie op het programma. Zo waren er presentaties over het Telgebied Losser, het Atlasproject, bijzondere vangsten van VRS Conings en een compilatie van "vakantiefoto's" van 20 leden van de VWG Losser.

Project Ooievaarsnest:

In het najaar van 2013 is het dak van de woonboerderij aan de Schoklandweg gerenoveerd. Als gevolg hiervan is het ooievaarsnest tijdelijk verwijderd. Leden van de vogelwerkgroep hebben op 21 september het oude nest van het dak verwijderd en tegelijkertijd een nieuw nest klaar gezet, dat door de aannemer aan het einde van de dakrenovatie, op 12 oktober weer op de vertrouwde plek is gezet. Bij zijn terugkeer naar de Schoklandweg, op 14 november, heeft Dirk het nieuwe nest geaccepteerd. Inmiddels heeft het nest ook al de nodige stormen doorstaan

Excursies:

In 2013 werden er in verenigingsverband twee dagexcursies en een meerdaagse excursie georganiseerd. Voor de dagexcursie naar het Haaksbergerveen was geen belangstelling van eigen leden, maar enkele buitenstaanders lieten zich graag door Ben Hulsebos rondleiden door het gebied. Op 30 april is er weer een fietsexcursie rond de Dümmersee georganiseerd. Slechts 4 leden hebben aan deze excursie meegedaan. Het resultaat van die dag was heel goed, met 97 soorten vogels waaronder Zeearend, Visarend, Raaf, Nachtegaal en Rietzanger. De teruglopende belangstelling voor de dagexcursies heeft het bestuur doen besluiten om de organisatie van deze dagexcursies te wijzigen en in het vervolg op basis van voorinschrijving een dagexcursie te organiseren

Meerdaagse excursie:

Voor de 8^e keer werd dit jaar een meerdaagse excursie voor de leden van de vogelwerkgroep Losser georganiseerd. Van 8-11 november zwierven 19 VWG-leden door Zeeland en omstreken om, tijdens een gezellig lang weekend, op zoek te gaan naar zoveel mogelijk vogelsoorten. Op vrijdag 8 november vertrokken 7 auto's en een aanhanger vanuit Losser naar Burgh-Haamstede. Hier hadden we het huis Zonzijde, op het complex van de familie Dambruin, tot onze beschikking. Hoewel er geteld mocht worden vanaf het passeren van de IJsselbrug bij Deventer, begon de eerste dag vanwege nevel erg rustig. De silhouetten van Knobbelswanen op de IJssel waren nog wel herkenbaar, maar de ganzen zagen er allemaal grauw uit. Toch lukte het één van de auto's om een Raaf boven de A50 te traceren terwijl vanuit een andere auto, bij een snelheid van 90 km/h, een Klapekster langs de A15 werd waargenomen. Dat er ook meerdere wegen naar Burgh-Haamstede leiden, werd al snel duidelijk toen via de Whatsapp berichtengroep een Buffelkopeend in Barendrecht gemeld werd, terwijl een ander deel van de groep op dat moment naar Cetti's zangers in de Biesbosch luisterde. De Buffelkoppen stoomden vervolgens door naar de Arendbuizerd op de zuidelijke Maasvlakte om aansluitend de Isabeltapuit in het noorden van diezelfde vlakte te arresteren. De

Biesbosjes noteerden diverse Cetti's zangers en zagen hoe een Zeearend zich op een gans stortte. Uiteindelijk kwamen alle groepen elkaar tegen op de Brouwersdam, op 10 km van het eindpunt. Daar werd genoten van dobberende Roodkeelduikers, vissende Grote Sterns, overvliegende Middelste zaagbekken, dribbelende Drieteenstrandlopers en sluipende Paarse strandlopers. Nadat iedereen in Zonzijde gearriveerd was kon een heerlijke gezamenlijke maaltijd genuttigd worden, waarna de balans van de eerste dag kon worden opgemaakt. Maar liefst 115 soorten waren er op

deze dag door de deelnemers waargenomen. Onder het genot van koffie en appel(moes)taart werden de waarnemingslijsten met elkaar vergeleken.

De volgende dag trok iedere groep zijn eigen plan. Er werd aan zeetrek tellen gedaan op de telpost Westkapelle, de diverse inlagen van Schouwen-Duiveland en de Bevelanden werden uitgeklopt en het vliegverkeer rond de Brouwersdam werd nauwlettend in de gaten gehouden. Bijzondere soorten voor deze tweede dag waren o.a. de Kuifaalscholver op Neeltje Jans, de IJseend op de Brouwersdam, een tweede zomer Kleine Jager en een adulte Zwartkopmeeuw boven zee bij Westkapelle. In de loop van de middag trokken korte maar krachtige buien landinwaarts en tegen het einde van de dag regende het flink. Desondanks was het weer gedurende het hele weekend prachtig. De meeste regen is 's avonds en 's nachts gevallen. We konden daarom de tweede dag wederom ruim boven de honderd afsluiten met een totaal van 116 soorten. Wederom onder het genot van koffie/thee en dit keer een Zeeuwse bolus, die ons werd aangeboden door de familie Dambruin, omdat we voor de 3^e keer het complex In de Boogerd bezochten.

Op zondag 10 november stond er een stevige wind uit het noorden en waren de verwachtingen voor de zeetrek hoog gespannen. De beste plek hiervoor zou Westkapelle geweest zijn, maar een deel van de Biesbosjes besloot toch in noordelijk richting te gaan zwerven om hun geluk bij de Arendbuizerd op de Maasvlakte te gaan beproeven. Via de vuurtoren van Ouddorp, waar tijdens een korte zeetrekting nog een juveniele Kleine Jager werd gezien, en de Scheelhoek ging het uiteindelijk naar de Maasvlakte. Hier werd op aanwijzing van andere vogelaars de prachtige Arendbuizerd vrij snel gevonden. De Isabeltapuit was inmiddels gevlogen, deze vogel was na vrijdag niet meer waargenomen. Hoewel de zondag verder geen spectaculaire soorten opleverde, kwam het dagtotaal toch nog op 112 uit. Drie dagen op rij boven de 110 en dat in november. Dan mag je zeker spreken van een succesvol weekend. We hebben het niet uitbundig gevierd, maar een dikke plak cake met slagroom ging er wel in, zeker voor de vogelaar die 's middags op de Brouwersdam beroofd was van zijn bakje patat, door een Zilvermeeuw.

De nacht van zondag op maandag was zeer koud en op de ochtend van vertrek lag er op alle auto's een laagje ijs. De fotografen waren al voor dag en dauw op pad, want zij wilden de zonsopgang vastleggen. Een van de auto's ging op pad naar de Maasvlakte, om ook nog te kunnen genieten van de Arendbuizerd, terwijl het grootste deel van de excursiegroep in een laag tempo over de Brouwersdam keutelde. Er was die ochtend een enorme trek van Spreeuwen, Kramsvogels en Koperwieken over de dam, terwijl over zee groepen Zwarte zee-eenden langstrokken. Langs het water dribbelde een groep van 100 Drieteenstrandlopers en op het water werden 7 Roodkeelduikers geteld. Aan het einde van de

dam gingen ieder zijn weegs. Enkelen gingen in de buurt van Stellendam op zoek naar de Witwangstern en vonden deze ook nog, terwijl de rest van de groep via de polder van Ouddorp naar Battenoord reed om daar een groep van 41 Flamingo's te bekijken. Het blijft toch wel een raar gezicht, als je daar, in je winterpak in de snijdende kou, op de dijk naar 41 zuurstokroze vogels staat te kijken, alsof je aan de Middellandse Zee staat.

De excursie liep langzaam ten einde en via de Whatsapp berichtengroep kwamen de eerste meldingen van thuiskomst binnen, terwijl de diehards hun geluk nogmaals in de Biesbosch beproefden. Behalve de Zearend en de Cetti's zanger werd hier ook de 147e soort van dit excursieweekend genoteerd, een Toendrarietgans. We kunnen terugkijken op een zeer geslaagd en gezellig weekend met een bijzonder hoog aantal soorten.

De meerdaagse excursie zal blijven bestaan, maar zal in de toekomst iets anders van opzet zijn. De bedoeling is om iedere anderhalf jaar te gaan, de ene keer in het voorjaar en de andere keer in het najaar. De eerstvolgende trip staat op stapel voor april 2015, en voert naar Texel.

Ledenbestand:

Het ledenbestand is in 2013 gestegen van 80 naar 87 leden. Er zijn 9 nieuwe leden bij gekomen, waarvan 2 jeugdleden. Daarnaast hebben 2 leden onze vereniging verlaten.

Sander Wansing
secretaris Vogelwerkgroep Losser

Nestkastverslag 2013

Het voorjaar van 2013 liet lang op zich wachten. Het bleef lang koud met regelmatig nog nachtvorst. De vogels reageerden hierop door later te beginnen met broeden. De Bonte Vliegenvangers kwamen nu niet te laat terug voor de rupsenogst, die dit jaar later was, omdat ook de rupsen van de nachtvlinders later waren dit jaar.

Het aantal soorten in onze kasten daalde t.o.v. 2012 van 19 soorten naar 15 soorten, want Zwarte Mees, Glanskop, Witte Kwikstaart, Grauwe Vliegenvanger en Ringmus waren dit jaar niet meer aanwezig.

Van de Bosuilen werden ook dit jaar op de Duivelshof de kasten helaas niet gecontroleerd, zodat geen volledig beeld gegeven kan worden. Op de Losserhof bracht een paartje 2 jongen groot.

De Steenuil had 39 broedsels. In 3 kasten waren de jongen al uitgevlogen. Het aantal jongen van deze 3 broedsels zijn aannames. Vaak is ook niet bekend hoeveel eieren er gelegd zijn, aangezien de meeste kasten pas gecontroleerd worden als er jongen zijn. Het aantal eieren wordt dan ook gelijk gehouden met het aantal jongen. Zie ook het verslag van Friso Koop.

Op de Duivelshof waren de resultaten slecht, want hier mislukten maar liefst 34 broedsels door predatie van hoogstwaarschijnlijk een Eekhoorn en/of Hermelijn/Wezel.

Bij de Grote Gele Kwikstaart hebben slechts 3 paartjes gebruik gemaakt van onze nestkastjes, een broedsel mislukte en slechts op een plaats was er een 2^e broedsel. Het aantal paartjes van deze prachtige beekvogel zit in onze gemeente op een dieptepunt. De vraag is of alleen de strengere winters hier debet aan zijn of dat ook het beschikbare voedsel een oorzaak is.

Ook de resultaten van de kunstnesten van de Huiszwaluwen zijn aannames, van de bezette nesten zijn de gegevens berekend naar gegevens van Johan Drop.

Dit jaar weer eens een Mandarijneend in een bosuilenkast, het paartje bracht in de Engelse Tuin 8 jongen groot.

Soort	Ei	Jong	Uit	Totaal broedsels	2 ^e broedsels	3 ^e broedsels	Mislukt
Koolmees	719	529	521	105			23
Pimpelmees	158	129	120	25			7
Bonte Vliegenvanger	208	152	152	44			15
Grote Gele Kwikstaart	15	15	12	4	1		1
Huiszwaluw*	133	116	109	38	11		3
Boomklever	53	43	43	10			1
Gierzwaluw	20	19	19	11			1
Spreeuw	28	25	25	8			1
Holenduif	2	2	2	1			
Torenvalk	20	20	20	4			
Kauw	7	5	5	2			1
Bosuil	2	2	2	1			
Kerkuil	22	18	18	7			1
Steenuil	124	78	72	37			11
Mandarijneend	8	8	8	1			
Totaal	1.514	1.156	1.123	297	12		65

Tabel 1: Totaal overzicht broedresultaten 2013 (* = aanname)

Duivelshof

Aantal nestkasten 81

Bezetting 51%

Soort	Ei	Jong	Uit	Totaal broedsels	2 ^e broedsels	Mislukt
Koolmees	134	67	67	25		15
Pimpelmees	27	14	5	6		5
Bonte Vliegenvanger	74	33	33	20		14
Boomklever	7	7	7	1		
Bosuil	?	?	?	?		
Totaal	242	121	112	52		34

Tabel 2: Resultaten Duivelshof

Losserhof

Aantal nestkasten 133

Bezetting: 54%

Soort	Ei	Jong	Uit	Totaal broedsels	2 ^o broedsels	Mislukt
Koolmees	292	200	192	36		8
Pimpelmees	49	34	34	7		2
Bonte Vliegenvanger	117	104	104	21		1
Boomklever	14	13	13	2		
Spreeuw	14	12	12	4		
Holenduif	2	2	2	1		
Bosuil	2	2	2	1		
Totaal	490	367	358	72		11

Tabel 3: Resultaten Losserhof

Arboretum

Aantal nestkasten 51

Bezetting: 86%

Soort	Ei	Jong	Uit	Totaal broedsels	2 ^o broedsels	Mislukt
Koolmees	135	116	116	25		
Pimpelmees	72	71	71	11		
Bonte Vliegenvanger	5	5	5	1		
Boomklever	24	17	17	5		
Spreeuw	5	5	5	2		1
Totaal	241	214	214	44		1

Tabel 4: Resultaten Arboretum

Engelse Tuin

Aantal nestkasten 50

Bezetting: 50%

Soort	Ei	Jong	Uit	Totaal broedsels	2 ^o broedsels	Mislukt
Koolmees	158	146	146	19		
Pimpelmees	10	10	10	1		
Bonte Vliegenvanger	12	10	10	2		
Boomklever	8	6	6	2		1
Spreeuw	9	8	8	2		
Kauw	7	5	5	2		1
Mandarijneend	8	8	8	1		
Totaal	212	193	193	29		2

Tabel 5: Resultaten Engelse Tuin

Torenvalk

Locatie	Ei	Jong	Uit	Bijzonderheden
Lanjouw	6	6	6	
Liebrands	6	6	6	
Steunenbrink	3	3	3	
Nijmeijer	5	5	5	
Totaal	20	20	20	

Tabel 6: Resultaten Torenvalk

Steenuil

Locatie	Ei	Jong	Uit	Bijzonderheden
Peterinck Lonneker	4	3	3	
Notkamp De Lutte	3	3	3	
Olde Riekerink De Lutte	4	-	-	2 vrouwtjes.
Frielinck Beuningen	3	-	-	Dode embryo's in ei.
Sanderink Beuningen	4	4	4	
Jan Bos Beuningen	4	-	-	Verlaten
Keizer Beuningen	4	4	4	
Groener Beuningen	4	3	3	
Kooijker Beuningen	5	4	4	
Schutte Denekamp	5	1	1	
Nijmeijer Denekamp	4	-	-	Verlaten
Kuipers Denekamp	5	5	5	
Ter Brake Denekamp	3	-	-	Predatie
Ter Brake Denekamp	3	1	1	In zelfde kast als boven.
Arnold Koop De Lutte	2	1	1	
Seiger De Lutte	4	2	2	
Leurink Beuningen	4	3	-	Predatie
Lubben Denekamp	4	3	3	
Roerink Glanerbrug	2	-	-	Mislukt
Luijterink Overdinkel	3	-	-	Predatie
Benneker Overdinkel	3	3	3	
Bosman Overdinkel	2	2	2	
Visser Overdinkel *	3	3	3	Reeds uitgevlogen
Jansink Overdinkel *	3	3	3	Reeds uitgevlogen
Olde Meijerink Overdinkel*	3	3	3	Reeds uitgevlogen
Sessink Overdinkel	4	4	4	
Loos Losser	4	2	2	
Smudde Losser	3	3	3	
Even Losser	2	-	-	Mislukt
Schopman Losser	3	3	3	
Kortman Losser	5	3	-	Jongen verhongerd.
Snippert Losser	2	2	2	
Kienhuis Losser	2	2	2	
Zwerink Losser	3	2	2	
Heideman Losser	5	5	5	
Steenfabriek Losser	3	3	3	
Scheffer Losser	3	-	-	Verlaten
Nieuwboer Losser	2	2	2	
Hovels Gildehaus DLD	2	2	2	
Totaal	131	84	78	

Tabel 7: Resultaten Steenuil (*= aanname)

Kerkuil

Locatie	Ei	Jong	Uit	Bijzonderheden
Sanderink/Beuningen	5	4	4	
Oude Rengerink/Deuningen	3	-	-	Mislukt
Kraesgenberg Losser	2	2	2	
Ter Riet Boekelo	2	2	2	
Gunneman Enschede	4	4	4	
Schurink Enschede	2	2	2	
Beun/Hubert Glanerbug	4	4	4	
Totaal	22	18	18	

Tabel 8: Resultaten Kerkuil

Grote Gele Kwikstaart

Locatie	1 ^e broedsel			2 ^e broedsel			Totaal		
	ei	pull	uit	ei	pull	uit	ei	pull	uit
Kampbrug	5	5	5				5	5	5
Beverborgbrug	1	-	-				1	-	-
Kribbebrug	4	2	2	5	5	5	9	7	7
Totaal	10	7	7	5	5	5	15	12	12

Tabel 9: Resultaten Grote Gele Kwikstaart

Gierzwaluw

Nestkastnr.	Ei	Jong	Uit	Bijzonderheden
Polaroid 1	2	2	2	
Polaroid 2	2	2	2	
Polaroid 5	2	2	2	
Polaroid 7	2	2	2	
Polaroid 10	2	2	2	
Polaroid 12	2	2	2	
Polaroid 15	2	2	2	
Polaroid 17	1	-	-	Mislukt
Polaroid 21	2	2	2	
Wansing 1	2	2	2	
Wansing 2	1	1	1	
Totaal	20	19	19	

Tabel 10: Resultaten Gierzwaluw

Leo Hassing

Huiszwaluw en Boerenzwaluw 2013

Huiszwaluw

De onderstaande tabel biedt een overzicht van de kwartblokken met bewoonde nesten. De grootste kolonie met 53 nesten bevond zich dit jaar weer bij Zanderink aan de Austweg in De Lutte. Ongeveer 32 % van de in totaal 84 kunstnesten werd door de Huiszwaluwen ook daadwerkelijk gebruikt. De kolommen 2013 t/m 2006 geven het aantal bewoonde nesten inclusief de kunstnesten weer. De huiszwaluwpopulatie in de gemeente Losser vertoont de laatste jaren een redelijk stabiel beeld, maar in 2012 heeft deze zwaluw behoorlijke verliezen geleden, waarbij de populatie met ongeveer 32 % was afgenomen. Dit jaar is er een licht herstel. Het werkgebied van de huiszwaluwcontroleurs is net iets groter dan de gemeente Losser zelf.

Kwart-blok	Plaats	Kunstnesten 2013		2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006
		aantal	bewoond								
2931-4	Beuningen	16	10	16	18	32	35	32	29	22	44
2932-1	Beuningen			5	11	18	-	-	-	-	-
2932-2	Beuningen			11	-	8	-	-	-	-	-
2932-3	Beuningen			31	10	16	1	2	1	1	1
2932-4	Beuningen	9	1	40	33	46	49	50	57	48	44
2941-1	Rossum	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2941-2	De Lutte			9	7	10	30	50	35	18	-
2941-3	De Lutte	14	6	45	28	44	34	24	31	26	21
2941-4	De Lutte	36	6	34	50	64	61	67	61	58	50
2942-1	De Lutte			33	26	34	44	61	45	47	56
2942-3	De Lutte			61	73	97	122	82	82	86	112
2951-1	De Lutte			9	15	17	16	22	26	13	21
2951-2	De Lutte			7	11	11	13	13	22	21	32
2951-3	Lonneker	6	4	5	6	28	29	40	68	40	31
2951-4	Losser			4	3	8	3	9	10	8	5
2952-1	De Lutte			8	9	10	14	18	19	26	35
2952-3	Losser			4	7	9	10	9	6	2	1
3511-2	Losser			9	7	8	8	13	6	10	15
Totaal		84	27	331	314	460	469	492	498	426	468

Tabel 1: Resultaten Huiszwaluwen 2006-2013

2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006
47	44	52	46	51	47	48	50

Tabel 2: Aantal kolonies van de Huiszwaluw 2006-2013

Boerenzwaluw

In de volgende tabel staat een overzicht van de bezochte locaties op de aanwezigheid van Boerenzwaluwen. De genoemde aantallen betreffen uitsluitend bewoonde nesten die aangetroffen zijn in gebouwen, waar ook het huiszwaluwenonderzoek plaats vond. Ook voor de Boerenzwaluw geldt dat er binnen de gemeente Losser de laatste jaren een stabiele populatie was, maar dat er in 2012 evenals bij de Huiszwaluw een behoorlijke afname is geweest van liefst 27 % . Ook hier is er dit jaar een lichte toename.

Kwartblok	Plaats	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006
2848-4	Oldenzaal	4	3	5	5	4	2	6	8
2931-4	Beuningen	60	53	77	47	34	39	34	35
2932-1	Beuningen	7	4	7	-	-	-	-	-
2932-2	Beuningen	3	-	3	-	-	-	-	-
2932-3	Beuningen	2	-	-	-	-	1	2	2
2932-4	Beuningen	42	42	46	46	33	35	37	27
2941-1	Rossum	-	-	-	-	-	-	-	1
2941-2	De Lutte	4	4	4	22	12	-	-	-
2941-3	De Lutte	7	7	7	8	5	8	8	-
2941-4	De Lutte	67	60	75	51	62	57	82	67
2942-1	De Lutte	18	35	42	70	82	83	72	91
2942-3	De Lutte	68	42	92	83	74	72	88	75
2951-1	De Lutte	15	6	14	6	7	4	4	-
2951-2	De Lutte	6	6	4	4	4	5	6	7
2951-3	Lonneker	16	22	12	8	14	18	21	21
2951-4	Losser	2	3	3	6	15	21	14	21
2952-1	De Lutte	9	4	5	4	7	4	7	4
2952-3	Losser	2	2	3	-	-	-	-	-
2952-4	Losser	4	3	5	4	5	5	7	5
Totaal		336	296	404	364	358	354	388	364

Tabel 3: Resultaten Boerenzwaluw 2006-2013

2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006
45	45	41	39	43	35	39	33

Tabel 4: Aantal locaties van de Boerenzwaluw 2006-2013

Bennie Egberink

VRS Conings, ringstation Overdinkel

Geringde vogels

Met een totaal aantal van 6.053 geringde vogels in 2013 op het Ringstation Overdinkel bleef het duidelijk achter bij het record aantal van 7.571 exemplaren in 2012. Ook het aantal geringde soorten was iets minder met 64 tegenover 67 in 2012.

Het aantal vogels dat geringd werd in het werkgebied van de VWG Losser daalde van 160 in 2012 naar 149 vogels in 2013.

De ringactiviteiten van de ringgroep Conings zijn wel uitgebreid met een nieuw ringproject Ring-MUS, bedoelt voor het volgen van de vogelpopulaties in stedelijk gebied. Peter Halman is in december met dit project gestart bij zijn woning in Glanerbrug.

In 2013 zijn 2 vogelsoorten gevangen die nog niet eerder op het Ringstation Overdinkel zijn geringd en waarmee het totaal aantal geringde soorten sinds de oprichting in 1976 is gestegen tot 116. Sinds enkele jaren klinkt in april en mei en na het broedseizoen in augustus en september in de vroege ochtenduren de heldere zang van de Blauwborst op Ringstation Overdinkel. Op 7 april kon een vrouw Blauwborst op trek naar het broedgebied deze zang niet weerstaan en onderbrak haar trek om in een voor deze vogelsoort totaal ongeschikt biotoop neer te strijken en belandde uiteindelijk in een mistnet. Bij de eerste controle van de mistnetten in de ochtendschemering trof Leo deze prachtige vogel aan in het mistnet. De determinatie in de ringhut wees uit dat het een vrouw >2KJ was en na voorzien te zijn van een ring en een korte fotosessie mocht de Blauwborst weer de vrijheid tegemoet.

Daarmee was echter de koek voor die dag nog niet op, want er volgde nog een nieuwe vogelsoort voor Ringstation Overdinkel. Herman, de broer van Leo, die vaak assisteert, controleerde tegen het middaguur nog snel even de mistnetten. In een van mistnetten in het bos trof Herman zowaar een Middelste Bonte Specht aan. De specht werd in een bewaarzakje gestopt en de controle van de mistnetten werd vervolgd. Bij terugkomst in de ringhut nam Leo niets vermoedend de bewaarzakjes met vogels in ontvangst en begon met ringen. De verbazing was groot toen uit de eerste bewaarzak al meteen de Middelste Bonte Specht tevoorschijn kwam.

Het waren wel 2 nieuwe baansoorten die bovenaan de verlanglijst stonden, maar dat ze ook nog op dezelfde dag werden gevangen was wel erg verrassend. In november was het bijna weer raak, want door de perfect werkende geluidsinstallatie werd een Pallas Boszanger aangetrokken, maar helaas, dit uiterst zeldzaam en prachtige vogeltje belandde niet in het mistnet.

Er waren verder nog wel enkele andere opmerkelijke vangsten van vogels, zoals de vangst van een Boomleeuwerik op 5 maart, pas de vierde sinds de oprichting in 1976 en de vijfde Bladkoning op 21 oktober, die zich al enkele dagen in een perceel snijmaïs naast Ringstation Overdinkel ophield, maar pas in het mistnet belandde toen de snijmaïs werd geoogst. Ook bijzonder was de vangst van twee Noordse Goudvinken, een soort die niet jaarlijks in Nederland wordt waargenomen en slechts zelden wordt geringd. Het was al heel lang geleden dat er een Appelvink werd

geringd, maar op 11 april werd zowaar een exemplaar gevangen van deze soort die wel met enige voorzichtigheid behandeld wenst te worden. Menige ringer heeft ervaren hoe krachtig de snavels van Appelvinken zijn.

Van enkele vogelsoorten werd een record aantal exemplaren geringd in 2013. Boompieper steeg van 12 naar 16 exemplaren, waarvan driekwart in het voorjaar in mistnet en slagnet. Het record van de Gekraagde Roodstaart was 22 en nam fors toe naar 35 exemplaren. In april werden enkele Zwarte Mezen geringd, maar de invasie in oktober en november bracht het jaartotaal op 37 exemplaren. In oktober arriveerden weer massaal Koolmezen uit het ONO en ofschoon de invasie niet zo groot was als in 2012, werden er 1.155 exemplaren in die maand geringd. In november zwakte de invasie

echter snel af en bleef het geringd aantal koolmezen steken op 306. Het jaartotaal reikte tot 1.781 Koolmezen, waarmee de Koolmees de talrijkst geringde vogel van Ringstation Overdinkel werd en de Zwartkop naar de tweede plaats verwees, die met 1.371 geringde exemplaren het wat minder deed dan voorgaande jaren.

Van sommige vogelsoorten viel het geringde aantal in 2013 tegen, zoals van de Zanglijster, slechts 26 exemplaren en daarmee een halvering van het aantal geringde Zanglijster in 2012. Kleine Karekiet bleef met slechts 101 exemplaren ook beneden de verwachtingen, evenals Tjiftjaf die met 295 de laagste score van de laatste vijf jaren bereikte.

De aantallen vogels dat buiten het Ringstation Overdinkel werden geringd in nestkasten viel erg tegen. De strenge winter en het koude voorjaar zijn ongetwijfeld mede oorzaak van de mindere broedresultaten bij veel vogels.

De Ooievaars aan de Schoklandweg presteerden het om 4 jongen groot te brengen, die op 4 juli werden geringd en dat was net op tijd, want de oudste, die de naam Dudek kreeg, bleef niet meer met gestrekte hals liggen, maar hield zijn kop al fraai omhoog.

Het geringde aantal pullen van de Kerkuil bereikte weer een dieptepunt met slechts 10 exemplaren die in drie nestkasten werden gecontroleerd en geringd. Ook de Steenuil bleef duidelijk achter bij de verwachtingen; slechts 55, het laagste aantal van de laatste jaren, werden er geringd ondanks de uitbreiding van het aantal kasten in het gebied rond Beuningen.

Er waren niet alleen aanzienlijk minder jonge vogels door de strenge winter en een voorjaar met lang aanhoudend koud weer, maar veel vogels zijn aanzienlijk later met broeden begonnen. Torenavken zijn gemiddeld drie weken later met broeden gestart en Kerkuilen gemiddeld een maand later.

Soort	Ringstation	Nestkasten	RingMUS	Totaal
Ooievaar		4		4
Sperwer	12			12
Torenavalk	2	15		17
Holenduif	2			2
Houtduif	15			15
Kerkuil		10		10
Steenuil		55		55
Gierzwaluw		20		20
Draaihals	1			1
Groene specht	4			4
Grote bonte specht	7			7
Middelste bonte specht	1			1
Kleine bonte specht	1			1
Veldleeuwerik	1			1
Boomleeuwerik	1			1
Boompieper	16			16
Graspieper	13			13
Grote gele kwikstaart	12	12		24
Witte kwikstaart	7			7
Winterkoning	43			43
Heggenmus	195		1	196
Roodborst	426			426
Zwarte roodstaart	2			2
Blauwborst	1			1
Gekraagde roodstaart	35			35
Merel	153		1	154
Kramsvogel	35			35
Zanglijster	26			26
Koperwiek	4			4
Grote lijster	1			1
Sprinkhaanzanger	26			26
Rietzanger	4			4
Bosrietzanger	23			23
Kleine karekiet	101			101
Spotvogel	2			2
Braamsluiper	12			12
Grasmus	26			26
Tuinfluit	104			104
Zwartkop	1.371			1.371
Bladkoning	1			1
Tjiftjaf	295			295
Fitis	25			25
Goudhaan	14			14
Vuurgoudhaan	3			3
Bonte vliegenvanger	7	13		20
Staartmees	36			36
Glanskop	15			15
Matkop	1			1
Kuifmees	1			1
Zwarte mees	37			37
Pimpelmees	667		3	670
Koolmees	1.781		3	1.784
Boomklever	5			5
Boomkruiper	18			18
Gaai	5			5
Ekster	5			5
Spreeuw	1			1
Huisemus	79		11	90
Ringmus	52			52
Vink	218		1	219
Keep	17			17
Putter	1			1
Groenling	18			18

Soort	Ringstation	Nestkasten	RingMUS	Totaal
Sijs	48			48
Kleine Barmsijs	1			1
Goudvink	14			14
Noordse Goudvink	2			2
Appelvink	1			1
Totaal exemplaren	6.053	129	20	6.202
Totaal soorten	64	7	5	68

Eigen terugvangsten

Er zijn in 2013 1.764 vogels gevangen op Ringstation Overdinkel, die ook hier zijn geringd in het verleden en ruim de helft van deze vogels is in 2013 hier geringd.

Voor de titel van "Oudste terug gevangen vogel in 2013" komen 4 vogels in aanmerking:

1. Koolmees V264281 geringd als 1KJ in 2005 en driemaal terug gevangen in 2013,
2. Gaai 1398137 geringd als 1KJ in 2005 en eenmaal terug gevangen in 2013,
3. Huismus V313745 geringd als volgroeid in 2006 en tweemaal terug gevangen in 2006
4. Houtduif 5396457 geringd als >1KJ in 2006 en eenmaal terug gevangen 2006.

De Koolmees en de Gaai zijn beiden uit het broedseizoen van 2005 en van de Huismus weten we helaas niet uit het broedseizoen van welk jaar deze stamt omdat de leeftijd op de ringdatum in 2006 volgroeid was en dus best uit 2005 of zelfs nog daarvoor was. Ook van de Houtduif is de exacte leeftijd niet te bepalen omdat deze geringd is als >1KJ.

De Koolmees was de talrijkst teruggevangen vogel in 2013, met als koploper Koolmees V679652, die negentienmaal is teruggevangen sinds 1-7-2013. Opmerkelijk is ook dat de buitenlandse Koolmees met ring K1L3227 van de Poolse Ringcentrale Gdansk vanaf oktober 2013 10 maal is terug gevangen.

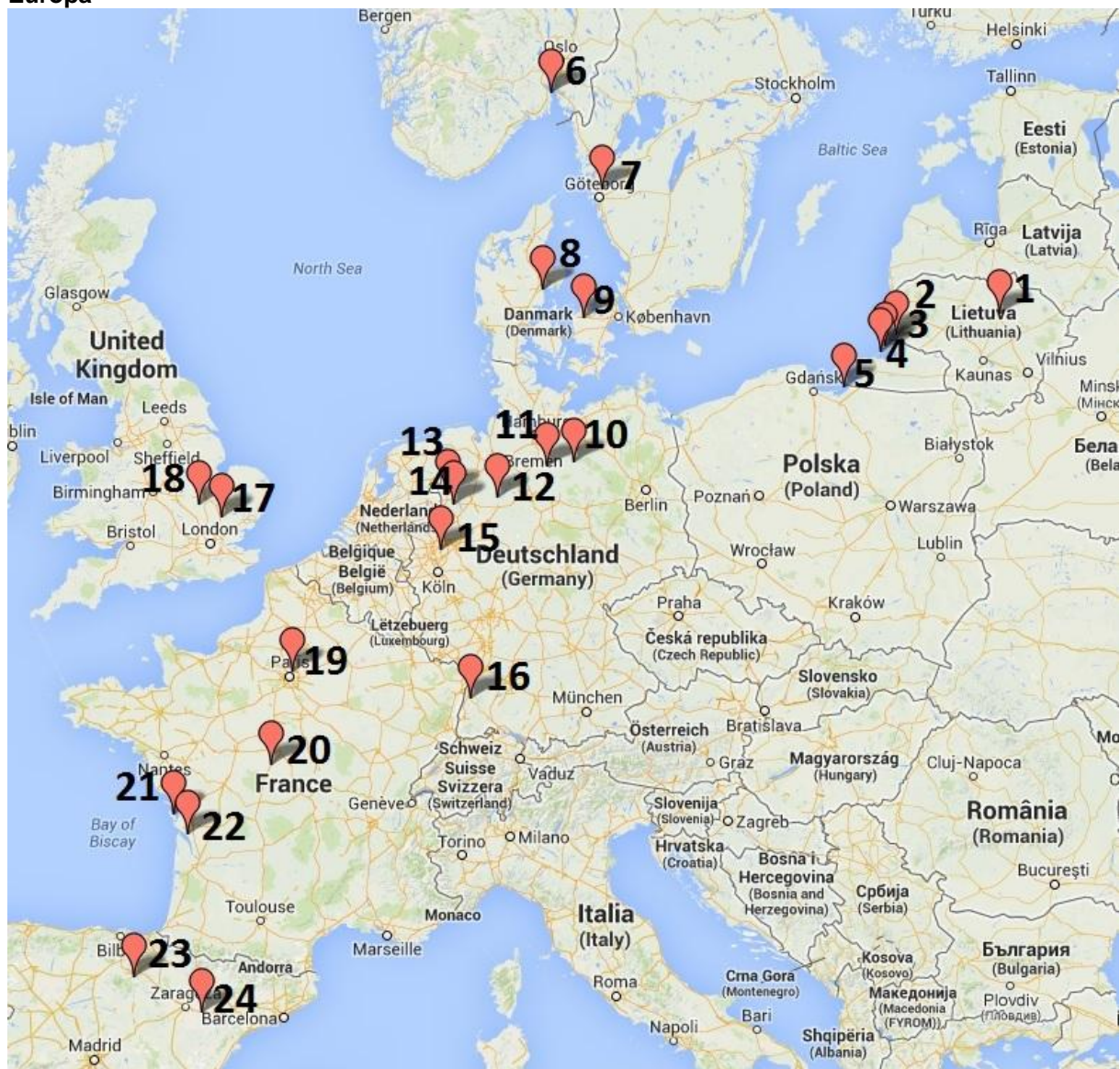
Soort/Jaar	2005	2006	2007	2009	2010	2011	2012	2013	Totaal
Sperwer								1	1
Houtduif		1			1	1	1		
Groene Specht							2	3	5
Grote Bonte Specht							5	2	7
Winterkoning						6	5	11	22
Heggenmus		2		3	3	11	10	58	87
Roodborst							23	132	155
Gekraagde Roodstaart								8	8
Merel			1	6	6	22	40	60	135
Zanglijster							1	2	3
Kramsvogel								1	1
Sprinkhaanzanger								1	1
Braamsluiper								1	1
Grasmus								1	1
Tuinfluit								1	1
Zwartkop						2	4	32	38
Tijftjaf						1	20	11	32
Fitis								1	1
Goudhaan							4	1	5
Bonte Vliegenvanger						2		1	3
Staartmees						3	23	9	35
Glanskop							10	13	23
Pimpelmees					8	24	123	182	337
Koolmees	3		1		21	48	272	376	721
Boomkruiper						1	3	5	9
Gaai	1						1	1	3
Ekster					1		1	1	3
Huisemus		2			7	9	9	7	34
Ringmus						1	4	3	8
Vink		1		19	11	4	23	19	77
Keep								3	3
Sijs								3	3
Goudvink								1	1
Totaal	4	6	2	28	58	135	584	951	1.764

Terugmeldingen

Van het Vogeltrekstation werden 60 terugmeldingen ontvangen van vogels die in Overdinkel en het werkgebied van onze VWG waren geringd en elders zijn teruggevangen. Hiervan waren 37 vogels in Nederland gecontroleerd en de resterende 23 waren in het buitenland terecht gekomen en uiteraard kwamen de meeste buitenlandse terugmeldingen uit België. Het aantal vogels dat elders in Nederland en in het buitenland waren geringd en hier werden gecontroleerd en afgelezen was 45. Ook bij deze categorie was België met 17 vogels weer hofleverancier. Het is opvallend dat slechts vier vogels die hier geringd waren, in Duitsland werden gecontroleerd en teruggemeld en ook slechts vier vogels met Duitse ring bij ons werden gecontroleerd en gemeld. Dat het ringen van vogels in Duitsland niet zo intensief en op uitgebreide schaal plaats vindt als in Nederland zal hiervan de oorzaak zijn.

Het gebied waaruit in 2013 terugmeldingen zijn ontvangen van in Overdinkel geringde vogels of hier terug gevangen strekt zich uit van Zuid-Noorwegen tot Noord-Spanje en van Engeland tot in Litouwen. Voor een overzichtelijke kaart van de interessantste terugmeldingen te presenteren, zijn deze opgesplitst in terugmeldingen uit de Benelux en terugmeldingen uit de rest van Europa.

Europa

Er zijn opvallend veel terugmeldingen van Koolmezen uit Litouwen en Rusland die tijdens de koolmezeninvasies van 2012 en enkele uit voorgaande invasies in Overdinkel zijn gecontroleerd. In "Vogels van Overijssel 2013" is een artikel over de koolmezeninvasie van 2012 gepubliceerd. De kaart met de terugmeldingen brengt zeer duidelijk de ZW-trekroute in de herfst en de NO-trekroute in het voorjaar van de meeste zangvogels in beeld. De Merels die via een westelijke koers in Engeland zijn terecht gekomen zijn in Overdinkel in de winter geringd en zijn doortrekkers uit het NO. Nederlandse Merels overwinteren veel in ons eigen land en slechts een klein gedeelte trekt naar het W of ZW.

VOGELSOORT RINGNUMMER	RINGDATUM RINGPLAATS/LAND	VINDDATUM VINDPLAATS/LAND	AFSTAND/ TIJD	BIJZONDERHEID
1.Kramsvogel Arnhem L330474	10-02-2010 Ringstation Overdinkel	15-10-2010 Panevezys, Lithuania	1.200 km 245 dg	Dood, binnengevlogen
2.Koolmees Lithuania VF11670	14-09-2012 Ventes Ragas, Litouwen	09-10-2012 Ringstation Overdinkel	995 km 25 dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
2.Koolmees Lithuania VL30419	24-09-2012 Ventes Ragas, Litouwen	15-10-2012 Ringstation Overdinkel	995 km 21 dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
2.Koolmees Lithuania VU9574	28-09-2011 Ventes Rags, Litouwen	22-10-2012 Ringstation Overdinkel	995 km 391 dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
2.Koolmees Lithuania VL01587	03-10-2011 Ventes Ragas, Litouwen	25-10-2012 Ringstation Overdinkel	995 km 388 dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
3.Pimpelmees Moskwa XP31940	03-10-2008 Rybachiy, Rusland	17-11-2008 Ringstation Overdinkel	958 km 46 dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
3.Koolmees Moskwa XN18464	23-07-2007 Rybachiy, Rusland	23-10-2007 Ringstation Overdinkel	967 km 93 dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
3.Koolmees Moskwa XH14986	06-10-2010 Rybachiy, Rusland	29-10-2010 Ringstation Overdinkel	958 km 23 dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
3.Koolmees Moskwa XH87722	21-09-2012 Rybachiy, Rusland	21-10-2012 Ringstation Overdinkel	958 km 31 dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
4.Koolmees Moskwa XH88064	24-09-2012 Zelenogradsky District Rusland	14-10-2012 Ringstation Overdinkel	958 km 20 dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
5.Koolmees Gdansk K1L3227	05-10-2013 Krynica Morska, Polen	24-10-2013 Ringstation Overdinkel	865 km 19 dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
6.Tuinfluit Stavanger EC43944	31-07-2010 Horten, Noorwegen	28-08-2010 Ringstation Overdinkel	825 km 27 dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
7.Kauw Arnhem 3579904	29-10-2002 Ringstation Overdinkel	30-01-2013 Surte, Zweden	699 km 3.746 dg	Dood, korter dan 1 week
8.Tjiftjaf Arnhem Y38671	18-09-2009 Ringstation Overdinkel	01-06-2010 Aarhus, Denemarken	481 km 256 dg	Dood
9.Houtduif Arnhem 5405628	07-01-2010 Ringstation Overdinkel	19-01-2013 Mørkøv Denemarken	480 km 1.106 dg	Dood, geschoten
10.Koolmees Arnhem V678026	22-10-2012 Ringstation Overdinkel	07-04-2013 Grippel, Duitsland	294 km 166 dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
11.Koolmees Arnhem V641302	16-10-2012 Ringstation Overdinkel	05-05-2013 Gerdau, Duitsland	243 km 200 dg	Dood, onbekend hoe lang
12.Ooievaar Arnhem 9955	09-06-2012 Losser	08-08-2013 Hille, Duitsland	120 km 424 dg	Levend, ring afgelezen
13.Koolmees Helgoland 82007588	12-05-2012 Lingen, Duitsland	14-10-2012 Ringstation Overdinkel	28 km 155 dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
14.Ooievaar Arnhem 3336	15-05-1997 Losser	30-05-2012 Rheine, Duitsland	27 km 5.494 dg	Levend met broedsel
15.Zwartkop Arnhem V697043	01-09-2013 Ringstation Overdinkel	15-09-2013 Velbert Duitsland	103 km 13 dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
16.Ooievaar Radolfzell AJ193	08-06-2009 Freistett Duitsland	08-03-2013 Losser	405 km 1.369 dg	Levend ring afgelezen
17.Merel Arnhem L290022	09-11-2008 Ringstation Overdinkel	01-04-2010 Letchworth Garden City Engeland	496 km 508 dg	Dood
18.Merel Arnhem L312745	13-01-2010 Ringstation Overdinkel	06-03-2013 Bedford, Engeland	508 km 1147 dg	Dood, korter dan één week
19.Zwartkop Arnhem V585903	30-08-2012 Ringstation Overdinkel	12-09-2012 Paris, Frankrijk	589 km 13 dg	Levend, gevangen en gecontroleerd

VOGELSOORT RINGNUMMER	RINGDATUM RINGPLAATS/LAND	VINDDATUM VINDPLAATS/LAND	AFSTAND/ TIJD	BIJZONDERHEID
20.Ooievaar Arnhem 5822	09-06-2002 Losser	28-12-2010 Chatillon-sur-Indre Frankrijk	721 km 2.938 dg	Dood
21.Kleine Karekiet Paris 6308982	29-08-2010 Saint-Pierre-d'Oléron, Frankrijk	10-08-2013 Ringstation Overdinkel	926 km 1.076 dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
22.Kleine Karekiet Paris 6079303	31-08-2009 Chenac, Frankrijk	07-08-2009 Ringstation Overdinkel	941 km 341 dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
23.Zwartkop Arnhem V639565	17-09-2012 Ringstation Overdinkel	23-06-2013 Nalda, Spanje	1.312 km 278 dg	Dood, langer dan één week
24.Tuinfluit Madrid 1N55928	12-09-2012 Zaragoza, Spanje	06-08-2012 Ringstation Overdinkel	1.318 km 694 dg	Levend, gevangen en gecontroleerd

Benelux

In 2013 zijn 4 Ooievaars geringd met de nieuwe ELSA-ringen. Deze zijn niet alleen veel gemakkelijker aan te leggen, maar ook beter af te lezen. Alleen de kostprijs van € 4,65 is een nadeel. Bij de terugmeldingen uit de Benelux zijn 2 meldingen van Ooievaars die zijn geringd met de ELSA-ringen.

Ondanks dat er veel terugmeldingen van de Steenuil zijn ontvangen, zijn deze niet opgenomen in de tabel en de kaart omdat de meldingen uit ons eigen gebied waren.

Er zijn van de Koolmezen en Zwartkoppen veel terugmeldingen ontvangen waarvan slechts de interessantste in de tabel en de kaart zijn opgenomen om de kaart overzichtelijk te houden. Twee Koolmezen (7) die tijdens de piekdag 15 oktober van de invasie in Overdinkel zijn geringd, zijn beiden op dezelfde dag en plaats terug gevangen in België.

VOGELSOORT RINGNUMMER	RINGDATUM RINGPLAATS/LAND	VINDDATUM VINDPLAATS/LAND	AFSTAND/ TIJD	BIJZONDERHEID
1.Ooievaar Arnhem 1 E 839	11-06-2013 Losser	15-08-2013 Kristalbad, Hengelo	13 km 64 dg	Levend, ring afgelezen
2.Ooievaar Arnhem 4858	06-06-2000 Losser	01-06-2010 Laag-Soeren	67 km 3.647 dg	Levend met broedsel
3.Koolmees Arnhem V641297	16-10-2012 Ringstation Overdinkel	09-02-2013/ 30-03-2013 Didam	68 km 116 dg/ 165 dg	Levend, gevangen en gecontroleerd

VOGELSOORT RINGNUMMER	RINGDATUM RINGPLAATS/LAND	VINDDATUM VINDPLAATS/LAND	AFSTAND/ TIJD	BIJZONDERHEID
4.Ooievaar Arnhem 1 E 838	11-06-2013 Losser	09-08-2013 Oss	114 km 57 dg	Levend, ring afgelezen
5.Torenvalk Arnhem 3579338	12-06-2002 De Lutte	24-07-2013 Sommelsdijk Zuid-Holland	206 km 4.060 dg	Dood, korter dan één week
6.Koolmees Arnhem V698139	17-10-2013 Ringstation Overdinkel	11-11-2013 VRS Westenschouwen	237 km 24 dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
7.Koolmees Arnhem V641016	15-10-2012 Ringstation Overdinkel	22-10-2012 Antwerpen, België	211 km 6 dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
7.Koolmees Arnhem V641153	15-10-2012 Ringstation Overdinkel	22-10-2012 Antwerpen, België	211 km 6 dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
8.Zwartkop Arnhem V639718	23-09-2012 Ringstation Overdinkel	26-09-2012 Grembergen	240 km 2 dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
9.Pimpelmees Brussel 11674411	24-02-2011 Anzegem, België	13-03-2013 Ringstation Overdinkel	291 km 748 km	Levend, gevangen en gecontroleerd
10.Roodborst Arnhem AT97401	15-10-2011 Ringstation Overdinkel	08-11-2011 Wevelgem, België	310 km 23 dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
11.Koolmees Arnhem V640808	13-10-2012 Ringstation Overdinkel	23-10-2012 Mouscron, België	312 km 9 dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
12.Zwartkop Arnhem V489489	09-08-2010 Ringstation Overdinkel	12-10-2013 Mettet, België	268 km 1.159 dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
13.Koolmees Arnhem V640554	11-10-2012 Ringstation Overdinkel	26-01-2013 Reusel	161 km 107 dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
14.Roodborst Arnhem AV54194	15-08-2012 Ringstation Overdinkel	01-09-2012 Lommel, België	162 km 16 dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
15.Tuinfluit Arnhem V585671	17-08-2012 Ringstation Overdinkel	18-08-2012 Bokrijk, België	181 km 1 dg	Levend, gevangen en gecontroleerd
16.Zwartkop Brussel 11072072	07-09-2009 Barrage de la Vesdre België	05-05-2010 Ringstation Overdinkel	191 km 240 dg	Levend, gevangen en gecontroleerd

Een ELSA-ring om de poot van Ooievaar Dudek

2013: niet het jaar van de Steenuil...

2013 was niet het jaar van de Steenuil. Door de lange en vooral late winter begonnen de meeste paartjes later dan normaal (medio april) met de eileg. Wellicht had de lange winter ook effect op de conditie van de uiltjes, want de legsels waren kleiner dan gewoonlijk en daarnaast waren ten opzichte van de voorgaande jaren in verhouding ook minder broedsels succesvol. In het nestkastenverslag zijn alle gegevens per erf/nestkast opgenomen. In tabel 1 is een overzicht weergegeven van het aantal broedsels, eieren en pullen in de laatste vijf jaren.

Jaar	Broedsels in kast	Succesvol/mislukt	Ei	Pull	Pull uit
2013	39	28/11	131	84	78
2012	35	29/6	127	98	94
2011	35	31/4	135	111	106
2010	32	26/6	124	100	100
2009	23	20/3	76	63	61

Tabel 1: overzicht broedsels, eieren en pullen 2009-2013

Bij de 11 mislukte broedsels konden met zekerheid 3 gevallen van predatie in de kast worden vastgesteld. In één geval verhongerden de jongen in vroeg stadium (mogelijk als gevolg van het overlijden van het mannetje, want het vrouwtje zat wel in de kast). De overige broedsels mislukten in de eifase (verlaten of dode embryo's).

Erve Groothuis in Lonneker. Een opvallende 'afwezige' in het nestkastenoverzicht dit jaar. Het erf is al vanaf 1989 van de partij in ons nestkastenbestand waarbij alleen in 1996 niet door Steenuilen in de kast werd gebroed. In 2013 dus geen broedsel in de kast, echter wel uiltjes op het erf. Misschien een ander nestplekje op het erf uitgezocht? Wel werd dit jaar nog een teken van leven van één van de vele (>70) op dit erf grootgebrachte uiltjes waargenomen; in Denekamp werd, ruim 14 km van het oudershuis, een jong uit 2011 aangetroffen in een nestkast.

In tabel 2 zijn voor de jaren 2010-2013 het gemiddeld aantal eieren per gestart broedsel, het gemiddeld aantal pullen per succesvol broedsel en het gemiddeld aantal pullen per gestart broedsel weergegeven.

	2010	2011	2012	2013
gemiddeld ei/gestart broedsel	4,0	3,9	4,3	3,8
gemiddeld pull/succesvol broedsel	3,9	3,3	3,9	2,8
gemiddeld pull/gestart broedsel	3,2	2,9	3,2	2,2

Tabel 2: broedsucces 2010-2013

Bij het gemiddeld aantal eieren per gestart broedsel moet vermeld worden dat bij slechts de helft van de broedsels gericht het aantal eieren worden geteld in de eifase. Bij de overige nestkasten wordt alleen gecontroleerd in de jongenfase. Uit de tabel blijkt dat 2013 het slechtste broedseizoen was van de laatste vier jaren. Met name het gemiddeld aantal uitgevlogen pullen per gestart broedsel is erg laag (2,2). Uit gegevens van alle werkgroepen binnen Overijssel blijkt dat het gemiddeld aantal uitgevlogen pullen per gestart broedsel sinds 2005 nog nooit zo laag lag (gemiddelde waarde voor Overijssel 2,0).

De een zijn dood, de ander zijn brood...

Opmerkelijk voorval bij Ter Brake in Denekamp: tijdens de controle in de eifase werd op 27 april een ongeringd vrouwtje aangetroffen in de kast, broedend op 3 eieren. Het vrouwtje werd geringd en keurig terug gezet in de kast. Op 7 juni volgde een tweede bezoek, bedoeld om te kijken hoeveel jongen er waren en of deze konden worden geringd. Onaangename verrassing; van het op 27 april geringde vrouwtje waren alleen nog wat restanten over, waaronder een pootje met de ring. Zeer waarschijnlijk gepredeerd door een snood lid van de op het erf aanwezige steenmarterfamilie. Echter; in de kast ook een nieuw vrouwtje (wederom ongeringd) met een nieuw broedsel! Dit tweede broedsel bracht gelukkig nog 1 jong voort (geringd op 11 juli). En nu maar hopen dat de marters de uiltjes in 2014 met rust laten...

Rechts in de hoek het ongelukkige vrouwtje; in de opening het nieuwe vrouwtje.

Oproep: stelletje potjes zoekt man!

In De Lutte probeerde een lesbisch paartje voor het tweede jaar op rij wanhopig om een gezinnetje te stichten. Helaas bleef het wondertje opnieuw uit. Uit de ringen van beide dames kon worden afgeleid dat het om hetzelfde stelletje ging als in 2012. Volgend jaar meer succes dames! Maar dan wel even een mannetje in het liefdesspel betrekken ...

Bijzondere muis!

Tot slot een bijzondere vondst in een nestkast in Denekamp. Bij de controle werd een aardige verzameling muizen in de kast aangetroffen. Met name vlak voor het uitkomen van de jongen en in de periode dat de jongen nog klein zijn is dit verschijnsel – veel muizen opeengepakt in een hoek van de kast – dikwijls te zien. Echter deze keer een wel hele grote muis! Het bleek om de Grote Bosmuis te gaan, een zeldzame verschijning in dit deel van het land. De determinatie van de soort is goedgekeurd door de ‘experts’ van waarneming.nl.

stapeltje muizen met de Grote Bosmuis duidelijk zichtbaar bovenop de stapel

*Friso Koop
Coördinator Steenuilen*

Ooievaars 2013

Aan het begin van dit jaar was Ooievaar Dirk al op zijn stek. In het voorgaande jaar was hij helemaal niet weg geweest van de Schoklandweg. Het spannende van dit jaar was de vraag wie dit jaar zijn partner zou zijn. We moesten afwachten of Siska, zijn nieuwe partner sinds 2012, ook dit jaar terug zou keren naar het nest. Inmiddels weten we al wel dat Dirk zich nooit verveelt als het om de vrouwen gaat en zo gebeurde het dan ook dat hij op 1 maart gesignaleerd werd met een Française met een witte kleurring rechts (AGCI). En blijkbaar was er een klik, want hij nam haar mee naar huis en daar is ze vervolgens het hele weekend gebleven. De liefde was van korte duur, of was er toch een taalbarrière, maar in ieder geval was de Franse dame op 4 maart weer verdwenen en was Dirk weer alleen. Ondanks inspanningen van onze kant hebben we nooit informatie uit Frankrijk gekregen over de herkomst van deze Franse Ooievaar, maar hoogstwaarschijnlijk is het een vogel uit een ringproject in de Elzas.

Dirk was weer alleen, maar niet voor lang, want het volgende weekend wordt hij gezien met een Duitse vriendin met een ELSA-ring om en de inscriptie DER AJ193, een Radolfzell-ring. Dienes Fraulein verbleef van 8-11 maart aan de Schoklandweg maar moest heel snel het veld ruim toen Siska op 11 maart haar koninkrijk weer opeiste.

Alsof er niets aan de hand was begroette Dirk zijn partner en ging het paar over tot de orde van de dag. Er werd wat geklepperd en gepaard en vanaf 2 april begonnen beide Ooievaars aan het 20^e broedsel aan de Schoklandweg sinds 1994. Begin mei werden 3 snaveltjes geteld en in de weken daarna werden steeds 3 jongen Ooievaars geteld. Groot was dan ook de verrassing voor de ringers toen er op 11 juni 4 jonge Ooievaars van het dak gehaald werden. De namen die de jonge Ooievaars hebben gekregen betekenen allemaal "twintig" in een andere taal. Dit als verwijzing naar het twintigste broedgeval sinds 1994. Het grootste jong kreeg de naam Dudek (1E837), hetgeen "twintig" betekent in het Esperanto en daarnaast ook nog eens de Poolse naam voor een hop is. De tweede kreeg de naam Tjugo (1E838), dat is Zweeds voor "twintig". De derde ooievaar kreeg de naam Ugain (1E839) en dat spreek je uit als Îgain. Dit betekent "twintig" in het Welsh. En de laatste ooievaar wordt Hogeï (1E840) genoemd, dat is Baskisch voor "twintig".

Nadat de jonge Ooievaars op 11 augustus allemaal de Schoklandweg definitief hadden verlaten, hebben we van twee van hen nog een terugmelding gekregen. Eén vanuit het nieuwe retentiegebied Kristalbad, bij Hengelo en een tweede uit Oss.

In september stond er een dakrenovatie op het programma, waarbij alle oude pannen en ook het 19 jaar oude nest verwijderd zijn. Leden van de vogelwerkgroep hebben een nieuw nest gemaakt en dat nest is op 12 oktober door de aannemer op het nieuwe pannendak geplaatst.

Op 14 november keerde Dirk weer terug en heeft het nieuwe nest geaccepteerd. Inmiddels heeft het nest de eerste stormen al doorstaan.

Kortom alles is klaar voor 2014, het jaar waarin Ooievaar Dirk 20 jaar in Losser is.

Sander Wansing

Resultaten broedvogelonderzoek gemeente Losser 2013

Het broedvogelonderzoek in de Gemeente Losser bestaat uit twee gedeelten. In de eerste plaats is dat het al jaren draaiende LSB/BMP-onderzoek, een van de vele Sovon-projecten. Daarnaast is er een aanvullend onderzoek naar andere broedvogelsoorten, waarvan het de moeite waard is de populatiegrootte te monitoren.

LSB/BMP Sovon

De afkorting LSB staat voor Landelijk Soortonderzoek Broedvogels. Bij dit project van Sovon (Vogelonderzoek Nederland) wordt getracht jaarlijks een volledig beeld te krijgen van de Nederlandse broedvogelpopulatie van kolonievogels, bv. Blauwe Reigers, Kokmeeuwen, Oeverzwaluwen en Roeken. Het BMP-Z (Broedvogel Monitoring Project zeldzame broedvogelsoorten) is een project waarbij de landelijke zeldzame soorten zoals IJsvogels, Grote Gele Kwikstaarten, Kleine Plevieren, Ooievaars, enz. geteld worden. Ook de Vogelwerkgroep Losser doet al jaren aan deze projecten mee, zowel aan het tellen van alle kolonievogels in de gemeente Losser als aan het inventariseren van zeldzame broedvogels. De coördinatie voor het LSB/BMP-project is in handen van de districtscoördinator van Sovon. Deze beheert het netwerk van tellers in Twente, stimuleert tellingen en zorgt er voor dat de gegevens bij Sovon ingevoerd worden.

LSB-Kolonievogels

In de gemeente Losser komen vijf soorten kolonievogels voor, nl. Aalscholver, Blauwe Reiger, Oeverzwaluw, Huiszwaluw en Roek. De kolonies worden jaarlijks in het voorjaar geteld en de resultaten worden rechtstreeks of via de districtscoördinator bij Sovon geregistreerd.

Aalscholver (1 nest)

In 2012 heeft de Aalscholver zich als broedvogel gevestigd binnen de gemeente Losser. Op de drijvers van de kabel voor de zandzuiger op de Oelemars heeft een paartje een nest gebouwd en gebroed. Ook dit jaar werd er op dezelfde locatie gebroed en zijn er 2 jongen groot gebracht. Aalscholvers zijn als broedvogel uitermate schaars in Twente. Enkele jaren geleden was er ook kortstondig een kleine kolonie van 3 tot 4 nesten bij het Lonnekermeer. Inmiddels bestaat deze kolonie niet meer.

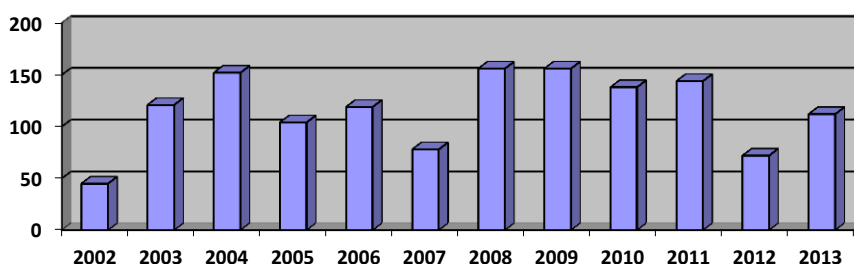
Blauwe Reiger (6 bewoonde nesten)

In 2008 is voor het eerst een bewoond nest van de Blauwe Reiger binnen de gemeente Losser ontdekt. Deze uit 1 nest bestaande kolonie bevond zich langs de Dinkel bij De Poppe. Deze kolonie bestond dit jaar uit 6 nesten.

Oeverzwaluw (112 bewoonde nesten)

De aantallen schommelen jaarlijks, maar elk jaar weer is de kolonie op de Oelemars de grootste kolonie Oeverzwaluwen in Twente. Er werden dit jaar 100 bewoonde nesten in de wand geteld en 12 in het zanddepot ernaast.

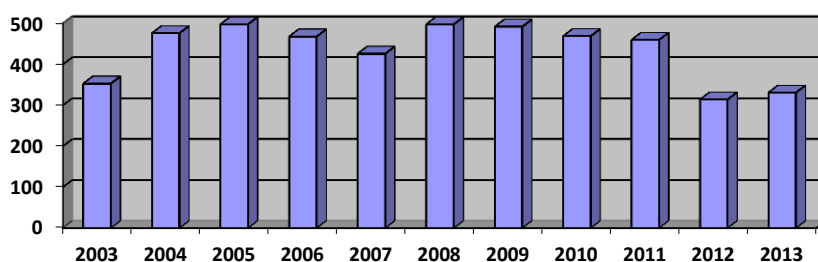
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Oelemars	43	121	148	95	117	70	156	156	138	144	72	112
Dinkel/Schokland	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lutterzand	-	-	4	9	2	8	-	-	-	-	-	-

Huiszwaluw (331 bewoonde nesten)

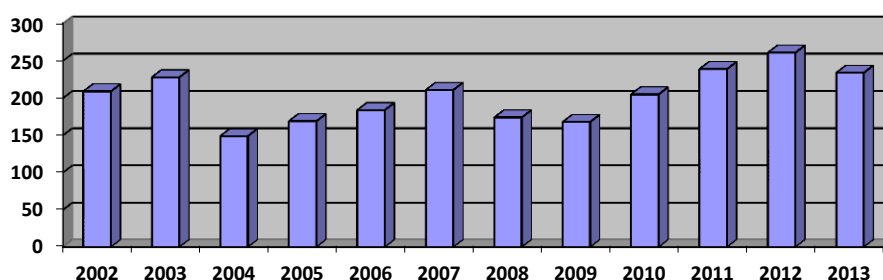
2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
330	353	476	498	468	426	498	492	469	460	314	331

De grootste kolonie met 53 nesten bevond zich dit jaar weer bij Zanderink aan de Austweg in De Lutte. Ongeveer 32 % van de in totaal 84 kunstnesten werd door de Huiszwaluwen ook daadwerkelijk gebruikt. De huiszwaluwpopulatie in de gemeente Losser vertoonde de laatste jaren een redelijk stabiel beeld, maar in 2012 heeft deze zwaluw behoorlijke verliezen geleden, waarbij de populatie met ongeveer 32 % is afgenomen. Dit jaar was er een licht herstel. Het werkgebied is net iets groter dan de gemeente Losser zelf.

Roek (234 nesten)

Locatie	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Brilmansdennen	47	86	112	122	119	120	151	184	199	186
Zoekerweg/Gronausestraat	76	76	66	81	39	27	23	34	57	46
Maria Geboortekerk	6	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Losserhof	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bakkerskamp	5	3	5	8	5	7	-	-	-	2
Ringstation Overdinkel	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Begraafplaats Overdinkel	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
R.K.-kerk Overdinkel	1	-	-	-	11	9	21	15	4	-
Invalsweg Overdinkel						5	10	6	1	-
Totaal	149	169	184	211	174	168	205	239	261	234

In de afgelopen jaren groeide de kolonie in de Brilmansdennen, maar dit jaar is daar voor het eerst enige afname geweest. Ook de kolonie aan de Zoekerweg kende afname, zodat het aantal Roeken in Losser dit jaar enigszins is afgenomen. De kolonie aan de Bakkerskamp heeft zich verplaatst naar de Narcisstraat.

BMP-Z: Zeldzame Broedvogels

Monitoring Steenuil

Voor de monitoring van de Steenuil zijn drie telgebieden aangewezen. Jaarlijks worden hier in het voorjaar 's avonds 3 tellingen uitgevoerd. Een gebied bevindt zich rondom het Ringstation in Overdinkel, het tweede gebied ligt bij de steenfabriek aan de noordkant van Losser en het derde is Beuningen-Oost en Denekamp-Oost. Dit laatste gebied is in 2010 door Friso Koop gestart en ligt gedeeltelijk in Dinkelland. Het betreft allemaal gebieden met landelijk gezien zeer hoge dichtheden. In deze drie telgebieden worden geen grote jaarlijkse schommelingen vastgesteld.

Locatie	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Steenfabriek e.o.	7	8	9	8	8	9	9	11	10	10	8
Ringstation e.o.	11	12	14	13	10	12	14	15	11	15	14
Beuningen/Denekamp-oost	-	-	-	-	-	-	-	17	15	15	17

Telgebied Losser

Teneinde de aantalsontwikkelingen van zeldzame broedvogels goed te kunnen volgen zijn telgebieden die jaarlijks geïnventariseerd worden voor Sovon Vogelonderzoek Nederland erg nuttig. De jaarlijkse monitoring zorgt er voor dat de gegevens vergelijkbaar zijn. Van alle onderzochte soorten zijn digitale kaarten in Google-maps gemaakt. Vanuit dit digitale archief kunnen links verstuurd worden naar instanties als SBB, NM en Waterschap Regge en Dinkel.

Geoorde Fuut (1)

Er zijn dit jaar voldoende waarnemingen verzameld van een adult paar in de broedtijd op de Oelemars voor een geldig territorium. Vermoedelijk is er uitwisseling met de zandafgravingen aan de Duitse zijde van de grens.

Ooievaar (1)

Het paartje Ooievaars heeft op het nest op het dak van een woonboerderij langs de Dinkel dit jaar 4 jongen grootgebracht.

Mandarijneend (3)

Op het Losserse gedeelte van Singraven waren 3 territoria van de Mandarijneend. Deze soort is pas sinds 2012 in de Z-tellingen onderzocht.

Roerdomp (1)

Vanaf december 2012 t/m 1 april 2013 verbleven maximaal 2 Roerdampen op de Oelemars. Op 1 april was nog een hoempende vogel te horen, waarmee aan de eisen voor een geldig territorium werd voldaan. Na deze datum zijn er geen waarnemingen meer van de Roerdomp geweest.

Grote Canadese Gans (2)

Bij het Omléidingskanaal/Stroothuizen heeft een paar Grote Canadese Ganzen tijdelijk een territorium gehad. Ook op de Oelemars werd binnen de datumgrenzen enkele keren een paartje Grote Canadese Gans signaleerd.

Kolgans (3)

Op de Oelemars verbleven vanaf de winterperiode dagelijks 7 Kolganzen, die in de loop van het voorjaar 3 paren vormden. Er is echter niet gebreed.

Brandgans (3)

Op de Oelemars hadden 3 paren een geldig territorium. Er zijn geen broedgevallen geconstateerd.

Rode Wouw (1)

Na jarenlange afwezigheid heeft de Rode Wouw opnieuw in Losser een broedpoging gedaan. In de buurt van De Lutte werd een nest gevonden dat door een paartje Rode Wouw bezet werd gehouden. Onder het nest is een ei gevonden. Uit DNA-onderzoek zal moeten blijken of dit ei en dit nest inderdaad van de Rode Wouw afkomstig is. Het broedsel is mislukt door storm of predatie. Deze soort is zo zeldzaam dat dit wel eens het enige paar in heel Nederland zou kunnen zijn.

Kleine Plevier (1)

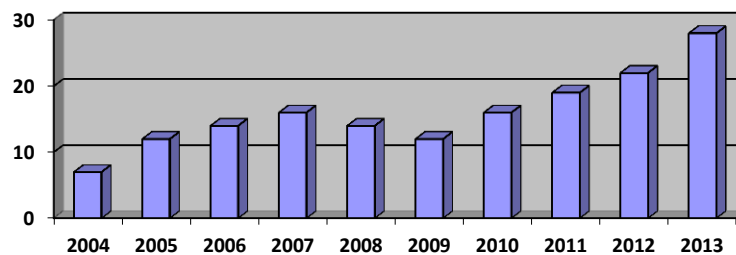
De Kleine Plevier is een soort van kale terreinen. Alle pioniersbiotopen zijn binnen ons werkgebied onderzocht. Op de Oelemars is 1 territorium gevonden. Doordat het aantal geschikte terreinen afneemt, is het aantal territoria van de Kleine Plevier de laatste jaren afgenomen van 4 (2009) tot 1 (2012 en 2013). Voor de langere termijn lijkt de Oelemars de enige geschikte broedplaats.

Kerkuil (3)

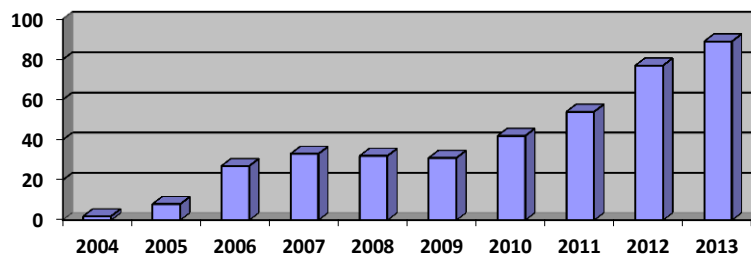
Tot nu toe het slechtste jaar voor de Kerkuilen in Losser met slechts 3 broedgevallen.

Nachtzwaluw (28)

De Nachtzwaluwen werden weer op de bekende terreinen in het noordoosten van de gemeente Losser aangetroffen. Een aantal nachtelijke excursies leverde het volgende resultaat: Stroothuizen 3 terr., Punthuizen 6 terr., Beuninger Achterveld 8 terr., Beuninger Binnenveld 3 terr. en Lutterzand 8 terr. De populatiegroei is uit de volgende grafiek goed af te lezen. Ook elders in Nederland neemt de populatie toe.

Middelste Bonte Specht (89)

De populatiegroei van de Middelste Bonte Specht in de gemeente Losser is in bovenstaande grafiek goed te zien. Met deze aantallen behoort Losser inmiddels tot een van de beste gebieden voor de Middelste Bonte Specht in Nederland. Ook vindt er een uitstroom vanuit Losser plaats in westelijke richting naar Enschede, waar de aantallen dit jaar behoorlijk stegen. De locaties liggen o.a. in Singraven, bij camping Oldekottink, Meuleman, Hakenberg, Paaschberg, Tankenberg, Boerskotten, Koppelboer, Kalheupink, Duivelshof, Smoddebos en Koksbos. Van de gehele Twentse populatie zit meer dan 50 % in de gemeente Losser.

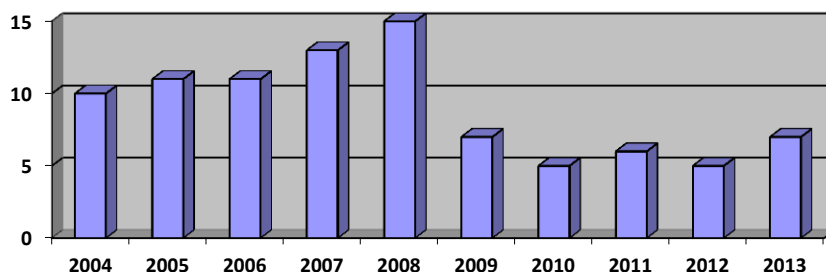
Draaihals (1)

De Draaihals kent in Nederland nog maar enkele locaties waar deze soort als broedvogel voorkomt. Des te opmerkelijker is het dat van deze uiterst zeldzame broedvogel in Losser midden tussen de datumgrenzen op enkele dagen een alarmerende vogel werd aangetroffen. Dus een geldig territorium, waarbij gezien het late tijdstip in het jaar het niet onmogelijk is dat er succesvol gebroed is.

IJsvogel (7)

Na de vijfde strenge winter op rij is het aantal IJsvogels behoorlijk teruggelopen. Gelukkig werd het aantal van 5 in 2010 en 2012 niet nog verder gedecimeerd en was er zelfs een licht herstel. IJsvogels bevonden zich bij de Oelemars/Zandbergen, de Puntbeek en langs de Dinkel.

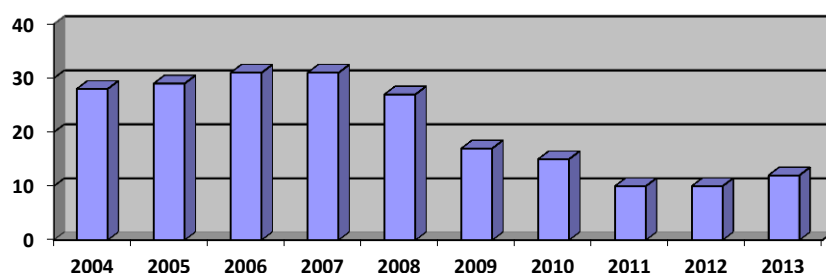
Het wel en wee van de IJsvogel in de gemeente Losser is in onderstaande grafiek te zien. De invloed van de koude winters met veel bevroren oppervlaktewater vanaf de winter 2008/2009 is duidelijk waarneembaar.

Grote Gele Kwikstaart (12)

In de gemeente Losser zijn alle mogelijke locaties uitgekamd op deze beeksoort. Een aantal broedt in speciale nestkasten onder de bruggen over de Dinkel. Na een jarenlang succesverhaal hebben we de afgelopen jaren helaas moeten constateren dat we terug zijn bij af. Kennelijk hebben de afgelopen winterperiodes in Europa een slachting aangericht onder deze beekvogels. De invloed van de koude winters vanaf de winter 2008/2009 is evenals bij de IJsvogel goed te zien in onderstaande grafiek.

Een klein lichtpuntje is dat er dit jaar twee territoria meer zijn vastgesteld dan tijdens het dieptepunt in de vorige twee jaren. In Twente als geheel was er een verdere afname van 39 naar 33 territoria.

Paapje (1)

In het Kremersveen is een territorium gevonden van het Paapje. Deze soort is nog maar zeer onregelmatig in Losser als territoriumhouder te vinden.

Grauwe Klauwier (2)

In Punthuizen is een paar met jongen waargenomen en in het Roderveld een zingende vogel.

Kortsnavelboomkruiper (2)

De Kortsnavelboomkruiper was vorig jaar nieuwkomer in Losser. In Twente was deze soort de laatste jaren in kleine aantallen waargenomen in het Haagse Bos en op de Lonnekerberg in Enschede. Dit jaar konden op zes plaatsen in Losser Kortsnavels worden waargenomen. In de Grevenmaat, Boerskotten, Hakenberg en Egberia konden helaas geen vervolgwaarneming binnengehaald worden, zodat dit geen geldige territoria waren. Wel waren er geldige territoria van een Kortsnavelboomkruiper met kenmerken van de noordelijke nominaatvorm in het Arboretum Poortbulten en een Kortsnavel op Singraven..

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen hoe in de loop der jaren de aantallen van deze zeldzame broedvogels zich binnen ons werkgebied hebben ontwikkeld. Inmiddels is de Europese Kanarie als broedvogel uit Losser verdwenen.

De soorten van de Rode lijst staan in onderstaande tabellen met een * aangegeven.

Soort	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Geoorde Fuut	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Ooievaar	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Roerdomp*	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Gr. Canadese Gans	-	-	-	1	1	-	1	1	2	2
Kolgans x Brandgans	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Brandgans	2	2	3	2	2	1	2	4	3	3
Kolgans	-	-	-	-	-	-	-	-	3	3
Mandarijneend									4	3
Smient	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Krooneend	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0
Rode Wouw	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Kwartelkoning*	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-
Kleine Plevier	3	5	4	4	4	4	3	2	1	1
Kerkuil*	18	20	20	22	27	10	16	5	8	3
Steenuil*	n.g.	83	n.g.	n.g.	n.g.	n.g.	101	n.g.	n.g.	n.g.
Nachtzwaluw*	7	12	14	16	14	12	16	19	22	28
Middelste B. Specht	2	8	26	32	31	30	41	53	77	89
Draaihals*	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
IJsvogel	10	11	11	13	15	7	5	6	5	6
Gr. Gele Kwikstaart	28	29	31	31	27	17	15	10	10	12
Paapje*	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Kortsnavelboomkruiper*	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2
Grauwe Klauwier*	-	1	-	-	-	1	1	2	2	2
Raaf*	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Europese Kanarie	2	7	7	5	2	2	-	-	-	-

Overige soorten

Naast dit LSB-onderzoek is er een uitgebreid onderzoek gedaan naar de overige minder schaarse broedvogels. In 2004 zijn we begonnen met een soortenlijst van vogels (zie volgende tabel) waarvan we ieder jaar het aantal territoria willen vaststellen. Aangezien het onderzoeksgebied 100 km² beslaat, gaat de meeste aandacht uit naar het inventariseren van de LSB/BMP-Z soorten en is de onderzoekskwaliteit van de overige soorten niet elk jaar hetzelfde. In een BMP-jaar zullen soorten met een lage trefkans (bv. Boomleeuwerik) in een BMP-plot eerder opgespoord worden dan in andere jaren. De meeste BMP-plots verschuiven jaarlijks via een circuitmodel. Toch zien we elk jaar kans om de meeste overige soorten volledig in kaart te brengen.

Het terugdringen van de opslag in de heidegebieden van SBB in 2012 heeft de Boomleeuwerik een goede stimulans gegeven. De toename van Veldleeuwerik, Graspieper, Gele Kwikstaart en Roodborsttapuit is terug te voeren op een zeer intensief onderzoek via de BMP-A methode in het wellicht toekomstige EHS-gebied rond de drie SBB-terreinen in Noordoost-Losser. In samenwerking met SBB hebben een aantal leden van onze VVG in 6 deelgebieden dit gebied van meer dan 400 ha op broedvogels uitgekamd. En dat levert altijd hogere aantallen op dan via het reguliere BMP-Z onderzoek, omdat het aantal bezoeken vele keren hoger is en de doorgebrachte tijd in het veld ook veel langer is.

Soort	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Fuut	n.g.	7	8	7	10	6	6	8	6	7
Dodaars	5	5	6	8	10	6	6	8	6	6
Grauwe Gans	3	3	5	7	7	3	11	15	20	26
Kwartel	5	5	2	5	6	8	5	10	4	7
Watersnip*	1	-	1	2	3	-	-	-	1	-
Grutto*	n.g.	n.g.	1	2	4	3	1	3	2	3
Tureluur*	n.g.	n.g.	3	2	2	2	2	2	2	2
Veldleeuwerik*	n.g.	n.g.	9	13	18	12	17	11	10	29
Boomleeuwerik	6	5	5	3	6	3	3	9	20	28
Graspieper*	n.g.	n.g.	2	1	2	3	2	1	-	3
Gele Kwikstaart*	n.g.	n.g.	6	8	12	12	12	16	9	21
Roodborstapuit	2	5	6	8	11	13	15	29	25	37
Kruisbek	n.g.	n.g.	4	-	-	-	3	-	-	-

In 2011 is de monitoring begonnen van broedvogels die ernstig bedreigd worden in hun bestaan of van algemene soorten die in ons werkgebied echter bijzonder schaars zijn, zoals bv. de Knobbelzwaan. Opmerkelijk is de achteruitgang van de Zomertortel. Er is een grote kans dat deze soort binnenkort uit Losser verdwenen zal zijn.

Het was een goed jaar voor de Knobbelzwaan: twee van de vier paren brachten samen 10 jongen groot. Maar ook voor de Wulp, Koekoek, Nachtegaal, Spotvogel en Wielewaal was het een goed jaar. Mogelijk keert de Nachtegaal in de toekomst terug als regelmatige broedvogel. De Fluiters kent goede en slechte fluitersjaren, waarbij 2013 een bijzonder slecht jaar was.

Soort	2011	2012	2013
Knobbelzwaan	2	1	4
Patrijs*	14	18	13
Wulp	6	7	11
Koekoek*	7	8	10
Zomertortel*	8	1	3
Nachtegaal*	2	1	4
Fluiter	14	9	2
Bosrietzanger	15	15	17
Spotvogel*	6	4	10
Wielewaal*	7	8	9

Werkwijze

De werkwijze is als volgt. Voor de kolonievogels is er per kolonie een vaste teller die jaar in jaar uit zijn kolonie telt en bij Sovon invoert. Voor de Z-soorten als Middelste Bonte Specht en Nachtzwaluw zijn de soortcoördinatoren Rudi Lanjouw en Ben Heerink die de tellingen voor deze soorten organiseren en de leden mobiliseren om aan deze tellingen mee te doen, waarbij alle potentieel geschikte bossen en heidevelden worden uitgekamd. Voor de overige Z-soorten en de bijschrijfsoorten is het werkgebied van 100 km² (de gehele gemeente Losser) verdeeld over enkele coördinatoren met veel BMP-ervaring, die verantwoordelijk zijn om met lange fietstochten door hun gebied de soorten op te sporen en te karteren. Deze tellers hebben veel terreinkennis en weten uit jarenlange ervaring waar ze hun soorten moeten zoeken. Daarnaast geeft zo'n 30 % van de VWG-leden hun losse waarnemingen door op www.waarneming.nl, die dan daarna worden verzameld en in Google Maps worden ingevoerd. Ook betrouwbare waarnemingen van niet-leden op www.waarneming.nl worden aan onze kaarten toegevoegd. Dit jaar zijn ook de gegevens uit het BMP-A onderzoek in NO-Losser en de resultaten uit het Atlasproject in de kaarten verwerkt.

Alle aldus gemaakte digitale soortkaarten kunnen door de coördinatoren worden bekeken en bewerkt. Deze kaarten zijn door een wachtwoord beschermd, zodat alleen de coördinatoren er bij kunnen. Aan het eind van het seizoen worden de kaarten op de BMP-manier geïnterpreteerd door Ben Hulsebos en Rudi Lanjouw en vervolgens door Ben bij Sovon ingevoerd.

In het jaarverslag van de vogelwerkgroep worden de resultaten van het onderzoek gepresenteerd en krijgen de leden op de verenigingsavond een presentatie te zien van de resultaten van hun telinspanningen.

Aangezien Telgebied Losser een enorme omvang heeft met bijna 100 km² aan oppervlakte, is het van uitermate groot belang dat zoveel mogelijk leden van VWG Losser hun waarnemingen doorgeven. Dat kan door plaatsing op www.waarneming.nl of door het sturen van een mailtje met soortnaam, aantal en locatie naar vwglosser@gmail.com. We hopen dat de 70 % van de leden die nog niet actief waarnemingen doorgeeft dit de komende tijd wel gaat doen.

Ben Hulsebos en Rudi Lanjouw

Broedvogelinventarisatie Noordoost-Losser 2013

1. Inleiding

Tijdens het najaarsoverleg in november 2007 tussen een afvaardiging van VWG Losser en SBB werd besloten om in het voorjaar van 2008 een broedvogelinventarisatie in enkele SBB-terreinen te laten uitvoeren. De SBB-terreinen Ezelsgoor (gemeente Dinkelland), Stroothuizen, Beuninger Achterveld en Punthuizen (alle in de gemeente Losser gelegen) werden toen door vier telgroepen van de Vogelwerkgroep Losser via de BMP-A methode op broedvogels onderzocht. SBB zorgde voor de vergunningen en het kaartmateriaal. Tevens werd afgesproken om de tellingen na 5 jaar te herhalen om de populatieontwikkelingen in beeld te krijgen.

In 2013 zijn drie van de vier terreinen op dezelfde manier gekarteerd, merendeels door dezelfde tellers. Aangezien de BMP-telploeg van VWG Losser dit jaar minder tellers kende, werd besloten het Ezelsgoor, dat buiten het werkgebied van VWG Losser lag, niet te tellen, maar in plaats daarvan de tussenliggende gebieden tussen Stroothuizen, Beuninger Achterveld en Punthuizen te onderzoeken. Er zijn aan de drie bestaande BMP-A plots Stroothuizen, Beuninger Achterveld en Punthuizen drie deelgebieden toegevoegd: Puntbeek, Punthuizen-totaal en Strengveld. Het deelgebied Punthuizen (SBB) is een onderdeel geworden binnen Punthuizen-totaal.

Mochten in de toekomst de onderzochte gebieden aan de EHS worden toegevoegd dan ligt er dus al een ornithologische basiskartering voor het gehele gebied.

Met veel enthousiasme is de inventarisatie uitgevoerd en de resultaten waren best verrassend, zeker wat betreft de nieuwe deelgebieden. De gegevens van het onderzoek kunnen door SBB gebruikt worden om het beheer in de terreinen verder af te stemmen. Tevens is er nu een vrijwel compleet overzicht van alle voorkomende broedvogels en hun locatie in de onderzochte terreinen.

De gegevens van de BMP-A inventarisaties zijn ook aan Sovon doorgegeven.

2. Gebied

De BMP-A plots liggen ten oosten en zuidoosten van Denekamp tegen de rijksgrens in atlasblok 29-32. De totale oppervlakte van de gebieden bedraagt 436 ha. De deelgebieden zijn:

<u>Deelgebied</u>	<u>Oppervlakte</u>
1 Stroothuizen	38 ha
2 Strengveld	84 ha
3 Beuninger Achterveld	47 ha
4 Punthuizen (SBB)	45 ha
4 Punthuizen-totaal	96 ha
5 Puntbeek	171 ha

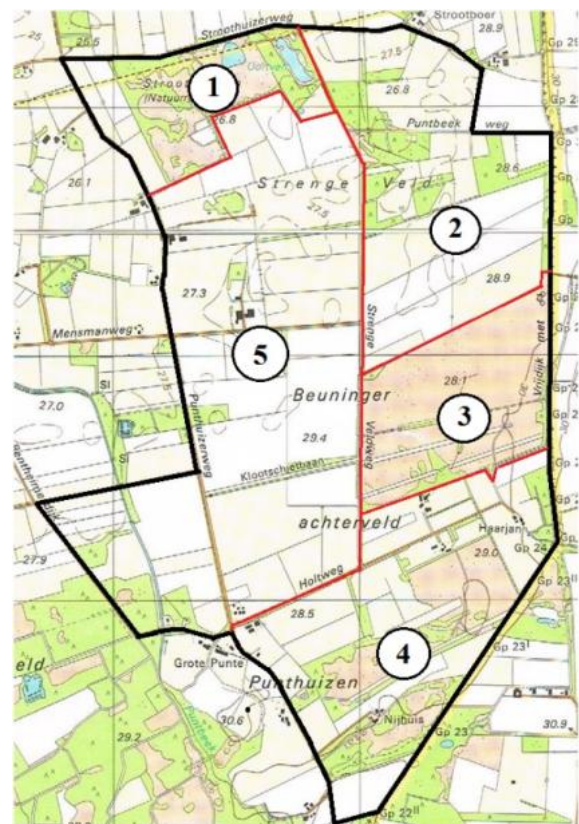

Fig. 1: Ligging BMP-A plots

3. Methode

De deelgebieden zijn via de BMP-A (alle soorten) methode geïnterviewd volgens de Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek (van *Dijk A.J. & Boele A. 2011*). Dit jaar is er gewerkt met het nieuwe Autoclusteringprogramma van Sovon. De gegevens zijn per deelgebied doorgegeven aan Sovon. De shape-files van Autoclustering zijn doorgestuurd naar SBB, waardoor de territoria rechtstreeks in hun GIS-programma kunnen worden ingevoerd.

4. De tellers

De tellers per deelgebied waren:

1 Stroothuizen	Ben Hulsebos (coördinator) en Bennie Egberink
2 Strengveld	Rudi Lanjouw (coördinator), Richard Kiemeneij en Angelique Lamme
3 Beuninger Achterveld	Rudi Lanjouw (coördinator), Richard Kiemeneij en Angelique Lamme
4 Punthuizen	Niels Leerling (coördinator), Richard Kiemeneij en Angelique Lamme
5 Puntbeek	Rudi Lanjouw (coördinator), Richard Kiemeneij en Angelique Lamme

5. De resultaten

Algemeen

In de volgende tabel staan de algemene resultaten van ons onderzoek. De gegevens bij Punthuizen-totaal zijn inclusief Punthuizen (SBB).

Gebied	Aantal soorten	Rode Lijstsoorten	Aantal terr.	Dichtheid per 100 ha	Oppervlakte
1 Stroothuizen	54	7	290	763	38 ha
2 Strengveld	47	8	221	263	84 ha
3 Beuninger Achterveld	43	9	213	453	47 ha
4 Punthuizen (SBB)	58	13	361	802	45 ha
4 Punthuizen-totaal	65	16	586	610	96 ha
5 Puntbeek	66	13	417	244	171 ha

Tabel 1: Algemene resultaten BMP-A per deelgebied

Per deelgebied

In de volgende tabel staan de aantallen territoria van de broedvogels per deelgebied. Een 0 betekent dat de soort wel is gezien in het terrein, maar geen geldig territorium had. Dit geldt niet alleen voor de waarnemingen van territoria tijdens de inventarisaties, maar ook voor aanvullingen uit www.waarneming.nl.

Soort	Stroothuizen	Strengveld	Beuninger Achterveld	Punthuizen-totaal	Puntbeek	Totaal
Dodaars	0					0
Grauwe Gans	1				2	3
Gr. Canadese Gans	1					1
Nijlgans	2				0	2
Wilde Eend	2	1	0		0	3
Soepeend					0	0
Kuifeend					0	0
Havik		1	0	0		1
Sperwer	0			0		0
Buizerd	0			1	0	1
Boomvalk*	0			0		0
Torenvalk	0	0	0	1	0	1
Patrijs*	0				4	4
Kwartel	1	1	1	1	1	5

Soort	Stroothuizen	Strengveld	Beuninger Achterveld	Punthuizen- totaal	Puntbeek	Totaal
Fazant	3	0	1	1	2	7
Meerkoet	3				1	4
Waterhoen					1	1
Kievit	4	2		0	2	8
Watersnip*	0				0	0
Houtsnip	8		3	5	2	18
Grutto*	0			0	1	1
Wulp	1	1	0	1	2	5
Holenduif	1			7	5	13
Houtduif	8	4	4	17	11	44
Turkse Tortel				2	2	4
Zomertortel*			1	1		2
Koekoek*	1	1	1	1		4
Steenuil*				1	1	2
Bosuil	1		1	1		3
Nachtzwaluw*	3		8	6	1	18
IJsvogel					1	1
Groene Specht*		1	1	1		3
Zwarte Specht	0	1	0	0		1
Grote Bonte Specht	7	3	5	9	5	29
Kleine Bonte Specht	0		3	4	2	9
Middelste Bonte Specht	0					0
Boomleeuwerik	2	0	7	5	1	15
Veldleeuwerik*	0	4	1	5	15	25
Boerenzwaluw*				18	37	55
Huiszwaluw*				39		39
Boompieper	24	14	27	34	15	114
Graspieper*	0	0		0	3	3
Grote Gele Kwikstaart					1	1
Gele Kwikstaart*		1		1	11	13
Witte Kwikstaart		0	1	4	5	10
Winterkoning	5	7		3	7	22
Heggenmus	10	6	1	7	12	36
Roodborst	13	13	6	23	6	61
Nachtegaal*			1			1
Zwarte Roodstaart				4	2	6
Gekraagde Roodstaart	8	5	9	13	6	41
Tapuit*		0	0		0	0
Roodborsttapuit	1	1	5	9	5	21
Paapje*	0			0		0
Merel	14	19	16	34	23	106
Zanglijster	7	4	4	12	6	33
Grote Lijster	3	1		4	1	9
Bosrietzanger			1		1	2
Grasmus	9	4	3	7	11	34
Tuinfluit	7	7	1	6	6	27
Zwartkop	10	13	10	18	15	66
Tijftjaf	10	16	7	26	18	77
Fitis	34	20	24	32	13	123
Spotvogel*	1	1	1			3
Braamsluiper	2		1		1	4
Goudhaan	0			6	1	7
Bonte Vliegenvanger	1	2		6	2	11

Soort	Stroothuizen	Strengveld	Beuninger Achterveld	Punthuizen- totaal	Puntbeek	Totaal
Grauwe Vliegenvanger*	1	3		6	2	12
Staartmees	4	2	1	7	4	18
Glanskop	3	2	1	7	0	13
Matkop*	2	2	3	5	1	13
Kuifmees	5	2	3	3	2	15
Zwarte Mees	2	1		3	1	7
Pimpelmees	7	4	3	14	10	38
Koolmees	10	4	9	22	12	57
Boomkruiper	6	7	2	13	7	35
Boomklever	1	2	0	2	4	9
Wielewaal*	1	1		1		3
Grauwe Klauwier*				1		1
Gaai	4	3	0	5	2	14
Spreeuw		1	0	7	5	13
Ekster					1	1
Zwarte Kraai	0		2	3	1	6
Kauw				12	1	13
Huismus*				16	29	45
Ringmus*				12	16	28
Vink	19	21	15	35	30	120
Groenling	1	1		2	2	6
Putter	2	1		0		3
Sijs	0			1		1
Kneu*	3	0	4	8	5	20
Appelvink	1	1	2	3	1	8
Goudvink	1	1	1	3	2	8
Geelgors	7	8	12	20	9	56
Rietgors	2			0	0	2
Aantal territoria	290	221	213	586	417	1.728
Aantal soorten	54	47	43	65	66	84

Tabel 2: Aantal territoria per soort per deelgebied

Ben Hulsebos

Midwintertelling watervogels 2013

Telling

Deze telling gebeurt in het kader van de jaarlijkse Sovon-midwintertelling van watervogels, die in het gehele land in het weekeinde in het midden van januari wordt gehouden. De bedoeling van de tellingen is het volgen van de aantalsontwikkelingen en de populatiegrootte van watervogels in Nederland.

Weer

De tellingen vonden dit jaar plaats op zaterdagmorgen 12 januari 2013. De weersomstandigheden waren minder gunstig. Het begon met lichte sneeuwval gedurende de eerste uren, maar gelukkig was er weinig wind en de temperatuur schommelde rond de 0 graden. De waterstand was hoog geweest en was al gedeeltelijk weer gedaald. Een struinctocht langs de Dinkel was echter niet mogelijk. In plaats daarvan is er vanaf de bruggen geteld en kon er af en toe een doorsteek naar het water worden gemaakt. Er was geen ijsbedekking en de sneeuwval had alleen voor een witte waas over de akkers en weilanden gezorgd.

Gebieden

VWG Losser telt de volgende gebieden:

- Dinkel: Rijksgrens-Bossinkbrug (in totaal 6 km)
- Oelemars
- Omleidingskanaal: Verdeelwerk-Stroothuizerbrug 3,3 km
- Punthuizen, Puntbeek, Bewwerskamp

Resultaten

De resultaten van de tellingen staan in onderstaande tabellen. Het betreft uitsluitend ter plaatse aanwezige vogels op of bij het water. Invallende en afvliegende vogels zijn ook meegeteld. In totaal werden er dit jaar 1991 watervogels geteld, verdeeld over 25 soorten.

Het traject langs de Dinkel leverde dit jaar nauwelijks wat op, afgezien van behoorlijke aantallen Kokmeeuwen op De Welp. Gelukkig werd het voor de tellers van dat traject op het eind, bij de telling op de Oelemars, nog een echte telling.

Teneinde vergelijking met voorgaande jaren mogelijk te maken zijn de resultaten van de gebieden die in meerdere jaren geteld zijn weergegeven. De Dinkel is vanaf 1997 geteld met in de eerste jaren ook het traject Bossinkbrug-De Poppe. Het Omleidingskanaal en de Puntbeek zijn geteld vanaf 2006. In de tabel zijn de tellingen vanaf 2003 vermeld.

Opmerkelijk en zeer lovenswaardig was de catering halverwege de telling, waarbij Leo ons verraste met warme chocolademelk met slagroom, Jamaicaanse antivries en koeken. Dit element zien we in de komende jaren graag weer terug.

Dinkel

Soort	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Dodaars			1	1	1	1	3	1	4	4	2
Aalscholver			1		1		5	1		1	1
Blauwe Reiger	7	8	1	6	5	13	5	6	2	5	1
Grote Zilverreiger									1		
Ooievaar	1		1		1	1	1	2			1
Knobbelzwaan								2	2		2
Nijlgans		2		2	3		1		3	2	
Mandarijneend								1			
Smient			2			1	2		2		
Krakeend							8	5	2		
Wintertaling			2	6	2		8	7	19		
Soepeend		2	1				1	2	1		
Wilde Eend	86	161	152	187	40	55	259	310	167	4	
Kuifeend						2					
Tafeleend									2		
Brilduiker	1										
Nonnetje											
Meerkoet	129	7	3	19		12	20	9	49	5	
Waterhoen	4	3	12	25	4	19	13	3	9	8	3
Kievit		13							1		
Watersnip				1					1		
Kokmeeuw	31	736		15	618	440	63	225	352	31	350
Stormmeeuw								10	1		
IJsvogel			1	1							
Gr. Gele Kwikstaart	1				1						1
Totaal	260	932	177	263	676	544	388	584	618	60	361

Oelemars

Soort	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Dodaars		1									1
Fuut	2	4	4		3	7		2		3	7
Aalscholver			15		7	3		1	9	9	7
Blauwe Reiger				1			2				1
Knobbelzwaan				2							6
Wilde Zwaan	6										
Grauwe Gans			119		2		6	231		112	315
Kolgans			3							6	20
Toendrarietgans								2			
Brandgans	2	5	3		2					6	3
Soepgans		6	5	5		6	5	9	7	8	10
Nijlgans	1	3	8			18		39		22	27
Mandarijneend											
Smient	8	12	19	6	18	9			9	5	18
Krakeend	2	5	4	20	10	25	6	8	10	25	27
Wintertaling	2		1	4	4	4		38			
Soepeend		6				3	3	1		2	1
Wilde Eend	1.646	1.346	313	753	608	1.037	256	1.002	220	592	888
Pijlstaart	1	1	1	1							1
Kuifeend	8	1			10			3	15	1	3
Witoogeend		1									
Tafeleend		6		2	2				5	1	
Grote Zaagbek									3		
Bahamapijlstaart						1					
Vlekbekeend	1										
Meerkoet	6	32	16	26	5	29		108		14	26
Waterhoen				1		1					3
Kievit				1		82			47	150	11
Kokmeeuw	30	1	70	54	12		21	68		132	2
Zilvermeeuw			3								
Stormmeeuw	2							11			
IJsvogel			1						1		1
Totaal	1.717	1.430	585	876	683	1.225	299	1.523	326	1.088	1.378

Omleidingskanaal-Puntbeek-Bewwerskamp

Soort	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Dodaars	1	4	2		1			2
Fuut		7					1	1
Aalscholver	1	13	20	3	3	5	5	4
Blauwe Reiger	2	7	6	3	3	1	7	3
Grote Zilverreiger			1	1	3	1	5	4
Knobbelzwaan			1					2
Grauwe Gans		6	2	8	9	4	15	2
Nijlgans	2	5	2	2		3	10	4
Soepeend			6	4				
Wilde Eend	50	28	90	60	71	58	50	55
Kuifeend	3	32	74		7	25	29	47
Grote Zaagbek		2	8			4	1	1
Meerkoet	24	31	129	97	18	19	48	125
Waterhoen	1	1	6				2	1
Kievit		180						
Kokmeeuw					3	3	40	1
Stormmeeuw					2			
IJsvogel	2						1	
Gr. Gele Kwikstaart							1	
Totaal	86	316	347	178	120	116	216	252

De tellers in 2013 waren: Robert Blanke, Martin Bonte, Richard Kiemeneij, Sander Wansing, Wolfgang Waanders, Ruud Kuipers, Johan v.d. Gronden, Leo Hassing, Hans Verhoeven en Ben Hulsebos. De coördinatie was dit jaar in handen van Sander Wansing. De gegevens zijn inmiddels aan Sovon doorgegeven.

Sander Wansing en Ben Hulsebos

Klapekstertelling winter 2012-2013

De Klapekster is als broedvogel in Nederland uitgestorven, maar op de doortrek en als wintergast worden ze af en toe waargenomen. De overwinterende Klapeksters hebben winterterritoria van gemiddeld 50 ha, meestal in heide- en hoogveengebieden. Ze zitten graag boven in struiken en bomen op zoek naar voornamelijk muizen, maar ook wel naar vogels, amfibieën, reptielen en insecten. Deze prooien worden op doornen of scherpe takjes gespietst of klem gezet in een vork van een tak. Hoewel de Klapekster tot de zangvogels behoort, gedraagt hij zich als een roofvogel. Het aantal overwinteraars in geheel Overijssel wordt geschat op 23-30 Klapeksters.

Waarneming.nl heeft in november 2007 een landelijke klapekstertelling georganiseerd om de verblijfplaatsen en de overwinterende aantallen goed in beeld te krijgen. Daartoe werden vogelaars en vogelwerkgroepen opgeroepen om potentiële overwinteringsplaatsen van Klapeksters tijdens twee telweekenden in hun omgeving te bezoeken om Klapeksters op te sporen. Onze vogelwerkgroep heeft daar ook medewerking aan verleend. In de jaren daarna heeft onze vogelwerkgroep jaarlijks aan dit project meegedaan. Tegenwoordig wordt deze telling in een samenwerking tussen waarneming.nl en Sovon georganiseerd. De potentiële klapekstergebieden die in Losser worden onderzocht zijn: Oelemars, Omleidingskanaal/Lutterzand, Punthuizen, Beuninger Achterveld, Strengveldweg, Zwartkampsweg en Stroothuizen. Het merendeel van de gebieden wordt beheerd door SBB.

Op 22 december 2012 op de eerste telling van dit seizoen werden er voor het eerst in het kader van deze klapekstertellingen geen Klapeksters binnen de gemeente Losser waargenomen. De telomstandigheden waren dit jaar vrij gunstig met weinig wind, redelijke temperaturen, maar wel enigszins nevelig. Enkele dagen later werd er op 26 december toch een Klapekster gezien in het Beuninger Achterveld.

Bij -6 graden, weinig wind en een zonnig besneeuwd landschap werd op 26 januari de tweede ronde gelopen. Helaas werden ook nu geen Klapeksters waargenomen. Op 11 januari was er nog wel een Klapekster gezien. Evenals in december zat deze vogel aan de noordoostkant van het Beuningerveld. Deze winter telde dus uiteindelijk maar 1 Klapekster met een winterterritorium binnen de gemeente Losser.

2007-2008	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013
3	4	2	2	3	1

Aantal Klapeksters per winter in de onderzoeksgebieden in Losser

Alle klapekstertellers worden voor hun telwerk bedankt door de organisatoren van de Klapekstertelling: Waarneming.nl en Sovon. De telgroep bestond uit Robert Blanke, Bennie Egberink, Ben Heerink, Ben Hulsebos, Herman Kamphuis, Peter van Keulen, Richard Kiemeneij, Ruud Kuipers, Angelique Lamme en Rudi Lanjouw.

Ben Hulsebos

De Oelemars in 2013

Werkzaamheden

Dit jaar zijn op de Oelemars de volgende activiteiten door VWG Losser uitgevoerd:

- Voor- en najaarstrekkingen op Telpost Oelemars
- Afwerken oeverzwaluwwand met zand, schoonmaken nestgangen en terugdringen van de wilgenopslag
- Maaien van de nieuwe vogeleilandjes en afvoeren van het maaisel
- Aanleg broedplaats voor Kleine Plevier
- Vlinder- en libelleninventarisaties

Soortenaantal

Vanaf 1983 tot nu toe zijn er 239 vogelsoorten geregistreerd, waarbij ook broedvogels van exotische herkomst als o.a. Fazant, Nijlgans en Mandarijneend worden meegeteld. Nieuw in 2013 was het Porseleinhoen. De Dwerggans is van de lijst afgevoerd.

Opvallend dit jaar was de toestroom van natuurfotografen die vanuit het hele land en vanuit Duitsland en België een bezoek aan de vogelkijkhut brachten. IJsvogels, Roerdampen, Waterrallen, Watersnippen, Bokje en Porseleinhoen lieten zich vanuit de hut moeiteloos fotograferen. Vanaf december 2012 tot aan mei van dit jaar waren sommige van deze vogels langdurig in het riet voor de hut aanwezig.

Soortenlijst 2013

De lijst van vogelsoorten van dit jaar is in onderstaande tabel weergegeven, waarbij ook het aantal waargenomen exemplaren van enkele bijzondere soorten is vermeld. Het aantal van 181 soorten is een nieuw jaarrecord voor de Oelemars.

Jaarlijst Oelemars 2013 Aantal soorten: 181							
Roodkeelduiker	-	Bruine Kiekendief	63	Pontische Meeuw	14	Beflijster	-
Parelduiker	1	Blauwe Kiekendief	17	Kl. Mantelmeeuw	X	Tuinfluit	X
Roodhalsfuut	2	Grauwe Kiekend.	1	Gr. Mantelmeeuw	6	Zwartkop	-
Geoarde Fuut	15	Ruigpootbuizerd	-	Dwergmeeuw	2	Braamsluiper	1
Kuifduiker		Buizerd	X	Dwergstern	-	Grasmus	X
Dodaars	X	Wespendief	154	Visdief	4	Rietzanger	1
Fuut	X	Sperwer	X	Noordse Stern	-	Sprinkhaanzanger	-
Aalscholver	X	Havik	X	Zwarte Stern	3	Kleine Karekiet	X
Roerdomp	2	Torenavalk	X	Reuzenstern	-	Bosrietzanger	X
Koereiger	-	Roodpootvalk	1	Stadsduif	X	Spotvogel	-
Kleine Zilverreiger	--	Boomvalk	X	Holenduif	X	Fitis	X
Grote Zilverreiger	X	Slechtvalk	27	Houtduif	X	Tjiftjaf	X
Blauwe Reiger	X	Smelleken	8	Turkse Tortel	X	Fluiter	-
Purperreiger	-	Patrijs	2	Zomertortel	-	Goudhaan	X
Ooievaar	X	Kwartel	2	Koekoek	X	Vuurgoudhaan	-
Zwarte Ooievaar	3	Fazant	X	Kuifkoekoek	-	Gr. Vliegenvanger	2
Flamingo	-	Waterral	4	Bosuil	1	Bonte Vliegenv.	X
Heilige Ibis	-	Porseleinhoen	1	Ransuil	-	Koolmees	X
Knobbelzwaan	X	Waterhoen	X	Velduil	-	Zwarte Mees	X
Wilde Zwaan	63	Meerkoet	X	Kerkuil	-	Pimpelmees	X
Kleine Zwaan	74	Kraanvogel	11.756	Steenuil	1	Kuifmees	X
Zwarte Zwaan	-	Scholkster	X	Gierzwaluw	X	Matkop	X
Sneeuwvangans	-	Kluut	9	Hop	-	Glanskop	X
Kolgans	X	Griel	-	IJsvogel	X	Staartmees	X
Taigarietgans	-	Kleine Plevier	X	Zwarte Specht	X	Buidelmees	-
Toendrarietgans	X	Bontbekplevier	4	Groene Specht	X	Boomklever	X
Kleine Rietgans	-	Zilverplevier	-	Grote B. Specht	X	Taigaboomkruiper	1
Grauwe Gans	X	Morinelplevier	-	Mid. Bonte Specht	-	Boomkruiper	X
Grote Can. Gans	X	Goudplevier	209	Kleine B. Specht	X	Grauwe Klauwier	2
Brandgans	X	Kievit	X	Draaihals	-	Klapkester	-
Rotgans	-	Kanoet	-	Veldleeuwerik	X	Ekster	X
Roodhalsgans	-	Drieteenstrandloper	2	Boomleeuwerik	26	Gaai	X
Bergeend	13	Steenloper	-	Strandleeuwerik	-	Kauw	X
Casarca	4	Bonte Strandloper	9	Oeverzwaluw	X	Roek	X

Nijlgans	X	Krombekstrandloper	1	Boerenwaluw	X	Bonte Kraai	-
Indische Gans	-	Temmincks Strandl.	-	Huiswaluw	X	Zwarte Kraai	X
Mandarijneend	1	Kleine Strandloper	-	Duinpieper	1	Spreeuw	X
Wilde Eend	X	Bosruiter	5	Waterpieper	2	Wielewaal	4
Krakeend	X	Witgat	89	Oeverpieper	-	Huismus	X
Pijlstaart	X	Oeverloper	X	Graspieper	X	Ringmus	X
Slobeend	X	Tureluur	X	Boompieper	X	Vink	X
Smient	X	Zwarte Ruiter	2	Roodkeelpieper	1	Keep	X
Wintertaling	X	Groenpootruiter	29	Witte Kwikstaart	X	Kneu	X
Zomertaling	3	Grutto	7	Gele Kwikstaart	X	Frater	-
Tafeleend	X	Rosse Grutto	1	Grote Gele Kwikst.	X	Kleine Barmsijs	-
Krooneend	-	Wulp	X	Winterkoning	X	Grote Barmsijs	1
Witoogeend	-	Regenwulp	7	Pestvogel	1	Putter	X
Topper	3	Houtsnip	1	Heggenmus	X	Groenling	X
Kuifeend	X	Poelsnip	-	Roodborst	X	Sijs	X
Zwarte Zee-eend	-	Watersnip	X	Nachtegaal	1	Europese Kanarie	3
Grote Zee-eend	3	Bokje	3	Blauwborst	1	Goudvink	X
IJseend	-	Kemphaan	11	Gekraagde Roodst.	X	Appelvink	X
Brilduiker	35	Grauwe Franjepoot	-	Zwarte Roodstaart	X	Kruisbek	168
Nonnetje	14	Middelste Jager	-	Tapuit	X	Rietgors	X
Grote Zaagbek	50	Kleine Jager	-	Paapje	X	Sneeuwgorst	-
Middelste Zaagb.	-	Kokmeeuw	X	Roodborsttapuit	X	IJsgors	2
Zeearend	1	Stormmeeuw	X	Zanglijster	X	Ortolaan	3
Visarend	15	Zwartkopmeeuw	1	Koperwiek	X	Geelgors	X
Rode Wouw	29	Zilvermeeuw	X	Grote Lijster	X		
Zwarte Wouw	9	Geelpootmeeuw	8	Kramsvogel	X		
				Merel	X	Rouwkwikstaart*	1

waargenomen soorten op de Oelemars in 2013

* = ondersoort

Gemeentepannen

Vanaf de hoek Ravenhorsterweg/Grensweg is in het kader van verbetering van het fietspadennet het bestaande halfverharde fietspad vervangen door een betonnen fietspad, dat doorloopt tot aan de observatiehut. De bewegwijzering naar de observatiehut is inmiddels voltooid. Met goed zichtbare grote borden in de stijl van NO-Twente is vanaf de invalsweg vanuit Oldenzaal de route naar de vogelkijkhut Oelemars duidelijk aangegeven.

Plannen voor komend jaar

In 2014 zal de oeverwaluw wand in maart weer in orde moeten worden gebracht. Tijdens de werkochtend in september zullen de nieuwe eilandjes weer gemaaid worden om de oprukkende vegetatie te verwijderen.

De Oelemars: hoogtepunten

13 dec tot 1 april	Roerdomp op de Oelemars, tweede waarneming, vorige waarneming 13-18 dec 2002, van 23-1 tot 19-2 waren er 2 exx aanwezig. Er staan 448 foto's op waarneming.nl
18 jan-10 feb	Parelduiker op de Oelemars. Tweede waarneming, vorige vogel 7-16 jan 1989
26-jan tot 28 april	Grote Zee-eenden (3) op de Oelemars. Vorige waarneming op de Oelemars 31-3-2007. Derde waarneming in Losser. Van 26-1 tot 17-4 waren er 3 exemplaren aanwezig. Daarna bleef één mannetje achter tot 28-4
26 januari	Topper (m+2v) op de Oelemars. Vierde waarneming van deze soort op de Oelemars en in Losser
4-5 maart	Massale trek van Kraanvogels, 2.373 's avonds op 4 maart en 8.335 gedurende de dag op 5 maart
5 maart	Nieuw dagrecord Kraanvogels op de telpost: 8.335, oude record was 2.592 (8-3-2011)
5-6 maart	Voorjaarstemperaturen met bijna 18 graden
11-12 maart	Strengte vorst (-12,3 graden en -15,3 aan de grond), laagste temperatuur ooit op 12 maart, Oelemars vriest in één nacht dicht. Vorsttrek van Kievit, Kramsvogel en spreuuw. Beide dagen zijn in Losser ijsdagen.
17 maart	Nieuw dagrecord Kievit op de telpost: 6.484, was 4.582 (13-2-2011). Alles naar NO
7 april	Megatrek van Kolgans: 32.772 exx, 100.000 ^e vogel in de voorjaarstrek
26 april	Nieuwe soort voor de Oelemars, een Porseleinhoen. Tweede waarneming voor Losser
26 april	Aalscholvers broeden al enkele weken op de blauwe tonnen op de Oelemars. Kleine Plevier zit op de eilandjes voor de hut te broeden en er is een verdacht op een broedgeval van de Dodaars aan de linkerzijde van de hut. Er zitten 115 gaten in de oeverwaluwwand.
28 mei	Op de Oelemars worden twee jonge aalscholvers waargenomen op het nest op de blauwe tonnen
19 juni	Twee jonge Aalscholver op de Oelemars vliegen uit
1 juli	Voorsjaarstrek is afgesloten met een spectaculair aantal vogels ,135.898 verdeeld over 118 soorten
7 juli	Naast de telpost wordt een Wulp met 3 jongen waargenomen. Rondom de telpost ook jongen van Witte en Gele Kwikstaart, Grasmus, Roodborsttapuit en Rietgors
11 juli	Voor de tweede keer in korte tijd wordt er in de kijkhut overlast ervaren door achterlaten van veel rommel, het plaatsen van graffiti en een poging tot vuurtje stoken
15 juli	Aantal nesten oeverwaluwwand definitief vastgesteld op 100, plus 12 in het zanddepot.

Dankwoord

We hopen dat het dagelijkse toezicht door politie en/of jachtopzieners behouden blijft. Nog steeds trekt de zandafgraving illegale visserij en ongenode gasten aan, maar gelukkig in mindere mate dan in het verleden. De toegebrachte graffiti op en in de observatiehut is inmiddels verwijderd, zodat de hut er weer netjes uitziet. Daarvoor onze dank.

Ook dank aan Texploza en de gemeente Losser voor de toestemming om op hun terrein de werkzaamheden en de tellingen te mogen verrichten. Vooral de samenwerking met de gemeente Losser in het kader van de nieuwe toeristische bewegwijzering is zeer goed verlopen.

Ben Hulsebos

Telpost Oelemars 2013

Voorjaarstrek

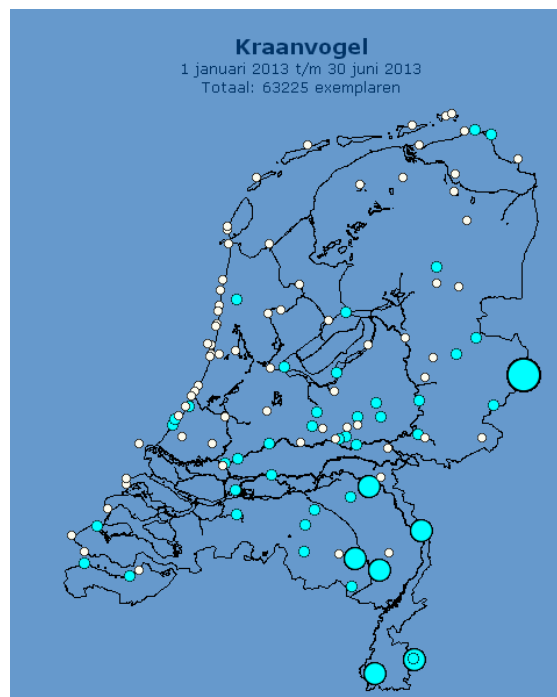
De resultaten

Er is geteld van 2 januari t/m 24 juni 2013. Er zijn 116 tellingen uitgevoerd, soms lang soms kort, afhankelijk van de weersgesteldheid en de temperatuur. Bij goede avondtrek is er af en toe een tweede telling op die dag uitgevoerd. Tijdens de tellingen hadden we dit jaar de volgende belemmerende weersfactoren: neerslag (12 tellingen), gedeeltelijk dichte mist (5 tellingen) en westelijke wind 4 Bft of meer (10 tellingen).

Het zijn beslist geen mooiweer tellers die het telwerk verrichten, want bij wat minder gunstige weersomstandigheden werd er ook geteld. Dat gebeurde dan vanuit de kofferbak van de auto, waardoor nu via trektellen.nl het begrip kofferbaktelling landelijk bekend is.

Op www.trektellen.nl zijn de resultaten eveneens te zien en kunnen er bewerkingen worden gemaakt. Zo kunnen er grafieken per soort getoond worden en verspreidingskaartjes van Nederland worden gemaakt om de doortrekpatronen over het land te zien. Ook is het mogelijk het aandeel van telpost Oelemars in het landelijke geheel van telposten te zien. Een leuk voorbeeld is te zien bv. bij de Kraanvogel 2013.

Nieuw in de voorjaarstelling waren Zeearend, Roodkeelpieper, Bonte Vliegenvanger en Grauwe Klauwier. In de tabel zijn de voorjaarstellingen van de laatste drie jaren te zien.

Soortnaam	2011	2012	2013	Soortnaam	2011	2012	2013
Fuut	-	3	4	Geelpootmeeuw	-	1	5
Aalscholver	1.127	1.071	699	Pontische Meeuw	-	9	8
Kleine Zilverreiger	3	-	-	Reuzenster	-	1	-
Grote Zilverreiger	11	20	19	Visdief	1	3	1
Blauwe Reiger	113	103	103	Zwarte Stern	-	4	-
Ooievaar	29	13	3	Holenduif	141	64	72
Knobbelzwaan	35	26	25	Houtduif	31.757	9.053	15.508
Kleine Zwaan	17	47	71	Turkse Tortel	21	7	2
Wilde Zwaan	54	40	27	Koekoek	1	2	2
Zwaan spec.	-	-	14	Gierzwaluw	656	501	678
Rietgans spec.	2	-	-	Grote Bonte Specht	7	2	2
Toendrarietgans	2.273	958	2.173	Kleine Bonte Specht	1	-	-
Taigarietgans	1	-	-	Boomleeuwerik	9	9	17
Kolgans	19.685	5.632	45.081	Veldleeuwerik	2.801	730	1.401
Grauwe Gans	1.614	1.668	1.699	Oeverzwaluw	16	41	31
anser gans spec.	5.368	1.034	4.312	Boerenzwaluw	586	629	573
Brandgans	67	18	67	Huiszwaluw	15	17	61
Gr. Canadese Gans	29	38	25	Boompieper	17	35	10
Nijlgans	191	30	59	Graspieper	2.498	1.361	2.026
Casarca	-	1	-	Waterpieper	2	-	-
Bergeend	-	3	2	Duinpieper	1	-	-
Smient	24	4	16	Roodkeelpieper	-	-	1
Krakeend	6	5	56	Gele Kwikstaart	151	107	55
Wintertaling	56	36	59	Noordse Kwikstaart	35	-	-
Wilde Eend	885	688	1.901	Grote Gele Kwikstaart	5	1	3

Soortnaam	2011	2012	2013	Soortnaam	2011	2012	2013
Pijlstaart	10	8	19	Witte Kwikstaart	227	134	316
Slobeend	12	5	1	Heggenmus	2	1	1
Krooneend	-	2	-	Blauwborst	1	-	-
Tafeleend	4	2	11	Roodborst	1	-	-
Kuifeend	10	7	13	Zwarte Roodstaart	3	3	4
Brilduiker	5	5	3	Paapje	1	3	2
Grote Zaagbek	32	12	24	Roodborsttapuit	-	1	2
Nonnetje	1	1	7	Tapuit	6	14	2
Wespendief	6	8	7	Beflijster	-	2	-
Zwarte Wouw	3	10	5	Merel	4	4	7
Rode Wouw	16	27	21	Kramsvogel	9.534	4.984	4.063
Zeearend	-	-	1	Zanglijster	65	50	38
Bruine Kiekendief	20	29	30	Koperwiek	383	283	104
Blauwe Kiekendief	5	4	12	Grote Lijster	64	22	67
Grauwe Kiekendief	-	1	-	Braamsluiper	-	1	1
Havik	1	1	1	Tijftjaf	1	1	13
Sperwer	53	72	33	Bonte Vliegenvanger	-	-	1
Buizerd	258	252	218	Staartmees	16	29	1
Ruigpootbuizerd	2	-	-	Zwarte Mees	-	-	1
Visarend	5	6	3	Glanskop	-	-	1
Torenvalk	17	14	18	Pimpelmees	31	7	70
Smelleken	3	8	3	Koolmees	30	27	31
Boomvalk	-	5	6	Boomklever	-	2	-
Slechtvalk	9	9	6	Grauwe Klauwier	-	-	2
Kraanvogel	2.731	285	11.266	Wielewaal	1	-	6
Scholekster	11	17	8	Klapekster	1	-	-
Kluut	-	9	-	Gaai	67	-	24
Kleine Plevier	5	7	3	Ekster	10	8	-
Bontbekplevier	3	-	2	Kauw	832	704	1.233
Goudplevier	323	288	181	Roek	421	101	104
Zilverplevier	-	1	-	Zwarte Kraai	63	12	4
Kievit	11.131	1.809	15.467	Spreeuw	5.529	5.535	7.209
Bonte Strandloper	2	1	1	Huismus	2	-	-
Kemphaan	11	2	2	Ringmus	18	5	3
Watersnip	7	18	16	Vink	7.885	4.002	10.433
Grutto	4	-	1	Keep	55	1	10
Regenwulp	3	-	2	Groenling	131	32	69
Wulp	27	32	21	Putter	46	35	20
Zwarte Ruiter	2	-	-	Sijs	934	30	251
Tureluur	4	4	8	Kneu	201	161	157
Groenpootruiter	10	4	3	Barmsijs spec.	24	-	3
Witgat	64	43	44	Kleine Barmsijs	-	18	-
Bosruiter	11	-	-	Goudvink	3	20	18
Oeverloper	1	1	1	Appelvink	9	6	13
Zwartkopmeeuw	5	2	-	Geelgors	13	31	6
Dwergmeeuw	-	1	2	Rietgors	43	31	54
Kokmeeuw	5.152	3.552	6.122				
Stormmeeuw	546	568	751	Totaal	117.902	47.731	135.898
Kleine Mantelmeeuw	49	79	66	Soorten (incl. exoten)	118	118	118
Grote Mantelmeeuw	4	4	4	Uurgemiddelde	364	142	464
Zilvermeeuw	356	201	266	Teluren	324	337	293

Voorjaarstrek Telpost Oelemars 2011 t/m 2013

Nieuwe hoogste seizoen aantallen werden bereikt voor: Kleine Zwaan, Kolgans. Grauwe Gans, Wilde Eend, Krakeend, Tafeleend, Kuifeend, Nonnetje, Bruine Kiekendief, Kraanvogel, Kievit, Tureluur, Kokmeeuw, Stormmeeuw, Geelpootmeeuw, Boomleeuwerik, Huiszwaluw, Witte Kwikstaart, Tjiftjaf, Pimpelmees, Wielewaal, Kauw, Spreeuw, Vink en Appelvink. Er waren nieuwe dagrecords voor Krakeend en Nonnetje.

Tot nu toe is de voorjaarstelling van 2013 met 135.898 vogels de beste geweest in alle jaren trektellen op telpost Oelemars, mede dankzij het uitzonderlijke voorjaar 2013. Zeer bijzonder is het enorme aantal Kraanvogels dat merendeels op 4 en 5 maart overvloedig. In 2 dagen tijd passeerden 10.708 Kraanvogels de telpost. Het totale soortenaantal is al 3 jaren hetzelfde en staat op 118. Het aantal teluren is wat minder dan in voorgaande jaren vanwege deelname aan het Atlasproject en BMP-projecten. Het uurgemiddelde is eveneens het hoogste van alle jaren voorjaarstrekstellingen.

Najaarstrek

De tellingen

De najaarstrek werd tussen 4 juli en 29 december gevolgd. Er werden 140 tellingen verricht. Ongunstige factoren waren regen (19 tellingen), harde wind met 4 Bft of meer (16 tellingen), noord(oostelijke) wind (27 tellingen) en gedeeltelijk mist (15 tellingen).

De resultaten

Het belangrijkste is natuurlijk het uiteindelijke telresultaat. In de 140 tellingen werden gedurende 414 teluren 128 soorten met in totaal 244.104 vogels overvliegend gezien.

Nieuw in de najaarstrek waren Grutto, Rouwkwikstaart en Grauwe Vliegenvanger.

In de volgende tabel staan de resultaten van de najaarstellingen van de afgelopen drie jaren.

Soortnaam	2011	2012	2013	Soortnaam	2011	2012	2013
Roodkeelduiker	-	1	-	Holenduif	408	332	317
Fuut	2	-	1	Houtduif	71.372	282.304	87.308
Aalscholver	1.945	3.188	1.286	Turkse Tortel	26	37	34
Grote Zilverreiger	57	97	92	Koekoek	-	1	1
Blauwe Reiger	70	48	53	Gierzwaluw	1.115	782	811
Ooievaar	4	13	4	Velduil	-	1	-
Zwarte Ooievaar	1	1	3	Grote Bonte Specht	13	23	19
Heilige Ibis	-	1	-	Kleine Bonte Specht	-	2	-
Knobbelzwaan	10	10	3	Boomleeuwerik	53	80	14
Kleine Zwaan	1	23	-	Veldleeuwerik	4.133	7.738	6.675
Wilde Zwaan	-	7	35	Oeverzwaluw	89	105	87
Zwaan spec.	-	3	-	Boerenzwaluw	9.512	15.947	6.498
Rietgans spec.	108	11	-	Huiszwaluw	2.855	1.072	781
Toendrarietgans	3.376	1.567	5.038	Boompieper	112	140	64
Kolgans	10.736	7.242	6.810	Graspieper	2.854	2.279	2.030
Grauwe Gans	1.347	1.575	1.464	Waterpieper	3	4	1
Anser gans spec.	5.906	3.958	3.950	Duinpieper	-	2	1
Brandgans	18	1	2	Roodkeelpieper	1	-	-
Gr. Canadese Gans	56	33	46	Gele Kwikstaart	701	404	357
Nijlgans	58	109	52	Noordse Kwikstaart	-	2	-
Casarca	-	1	1	Grote G. Kwikstaart	12	17	10
Bergeend	1	4	4	Witte Kwikstaart	715	871	612
Smient	6	71	44	Rouwkwikstaart	-	-	1
Krakeend	-	1	5	Winterkoning	-	1	-
Wintertaling	17	22	14	Heggenmus	116	146	145
Wilde Eend	304	399	244	Blauwborst	2	-	-
Pijlstaart	12	2	11	Zwarte Roodstaart	6	3	5
Slobeend	27	28	6	Gekr. Roodstaart	-	7	1
Tafeleend	7	25	3	Paapje	30	37	56
Kuifeend	-	-	9	Roodborsttapuit	15	14	20
Brilduiker	-	1	-	Tapuit	31	34	38
Grote Zaagbek	5	31	13	Beflijster	1	4	-

Soortnaam	2011	2012	2013	Soortnaam	2011	2012	2013
Nonnetje	2	-	-	Merel	59	52	24
Wespendief	36	22	150	Kramsvogel	8.093	2.680	6.227
Rode Wouw	19	11	3	Zanglijster	381	441	99
Zwarte Wouw	-	3	-	Koperwiek	7.555	5.215	6.830
Zeearend	2	-	-	Grote Lijster	155	150	154
Bruine Kiekendief	19	15	27	Kleine Karekiet	2	2	-
Blauwe Kiekendief	10	13	5	Grasmus	-	-	2
Grauwe Kiekendief	-	2	1	Tjiftjaf	100	129	76
Kiekendief spec.	1	1	1	Fitis	1	2	2
Havik	3	1	1	Grauwe Vliegenvanger	-	-	2
Sperwer	319	380	264	Goudhaan	-	2	-
Buizerd	903	1.266	576	Staartmees	83	46	36
Ruigpootbuizerd	7	1	-	Zwarte Mees	-	531	51
Visarend	8	12	10	Kuifmees	1	-	-
Torenvalk	41	28	14	Matkop	-	1	1
Smelleken	21	13	5	Glanskop	1	-	-
Boomvalk	13	17	15	Pimpelmees	255	1.062	614
Slechtvalk	11	18	18	Koolmees	118	579	292
Roodpootvalk	-	1	1	Klapekster	1	-	-
Kraanvogel	1	80	66	Gaai	1	85	1
Scholekster	-	3	3	Ekster	5	3	2
Kleine Plevier	2	6	1	Kauw	1.627	2.373	936
Bontbekplevier	3	6	2	Roek	396	260	102
Goudplevier	54	15	23	Zwarte Kraai	26	26	11
Zilverplevier	1	1	-	Wielewaal	2	-	2
Kievit	2.379	2.083	1.532	Spreeuw	23.742	28.471	39.309
Kanoet	1	-	-	Ringmus	189	411	246
Bonte Strandloper	11	2	3	Huismus	-	1	2
Kemphaan	7	1	1	Vink	27.318	113.308	54.890
Watersnip	57	36	63	Keep	825	694	258
Rosse Grutto	-	-	1	Europese Kanarie	4	5	3
Grutto	-	-	1	Groenling	180	292	258
Regenwulp	7	6	4	Putter	174	137	154
Wulp	10	18	8	Sijs	308	525	241
Zwarte Ruiter	4	2	2	Kneu	928	1.487	991
Tureluur	3	3	5	barmsijs spec.	15	8	19
Groenpootruiter	14	15	17	Grote Barmsijs	-	-	1
Witgat	36	20	36	Kruisbek	-	-	164
Bosruiter	12	1	5	Goudvink	15	22	44
Oeverloper	7	2	2	Appelvink	-	23	17
Steenloper	1	-	-	IJsgors	1	1	2
Kokmeeuw	5.891	4.023	3.581	Sneeuwgorst	2	1	-
Stormmeeuw	63	138	15	Ortolaan	-	1	3
Kl. Mantelmeeuw	30	62	40	Geelgors	120	69	123
Gr. Mantelmeeuw	-	2	-	Rietgors	212	167	259
Geelpootmeeuw	4	1	2				
Pontische Meeuw	3	1	3				
Zilvermeeuw	156	75	68	Totaal	201.317	498.538	244.104
Zwarte Stern	-	1	-	Soorten	122	138	128
Visdief	1	1	2	Uurgemiddelde	496	1.147	590
Reuzenster	-	3	-	Teluren	406	434,5	414

Najaarstrek Telpost Oelemars 2011 t/m 2013

Nieuwe hoogste najaar totalen werden bereikt voor: Wilde Zwaan, Toendrarietgans, Wespendif, Tureluur, Paapje, Roodborsttapuit, Spreeuw en Kruisbek. Opmerkelijk is vooral de invasie van de Kruisbek.

Nieuwe dagrecords waren er voor: Grote Zilverreiger, Toendrarietgans, Wespendif, Spreeuw en Ortolaan.

Met het aantal geïnvesteerde uren staat Telpost Oelemars voor 2013 op de 15^e plaats van de meer dan 500 Europese telposten die geregistreerd staan bij www.trektellen.nl

Van de Nederlandse telposten komt de Oelemars op de 8^e plaats.

Afgelopen jaar is op trektellen.nl Telpost Oelemars meer dan 77.000 keer bekeken.

Dankwoord

Op de telpost hebben dit voorjaar in totaal 32 en in het najaar 48 tellers hun bijdrage geleverd. De coördinatie werd verzorgd door Ben Hulsebos en Sander Wansing. Onze dank gaat uit naar de vele tellers die hebben geholpen bij de tellingen, aan de firma Texploza voor hun toestemming om op hun gebied de tellingen te kunnen uitvoeren en aan de Rabobank voor het gebruik van de mastertent tijdens de Euro Birdwatch.

Ben Hulsebos

Euro Birdwatch 5 oktober 2013

Het is nog donker als op zaterdagmorgen 5 oktober de eerste tellers op de Oelemars arriveren om de mastertent van de RABO-bank op te bouwen. De telling begint onder wat nevelige omstandigheden met wat grondmist. De aangekondigde regen trekt gelukkig net ten oosten van de telpost voorbij en het blijft de hele dag verder droog. Helaas is de laaghangende bewolking de hele dag enigszins spelbreker. Rond half 8 trekken de eerste vogels over en neemt de trek daarna geleidelijk toe.

Daarnaast neemt het aantal tellers gestaag toe en daarmee eveneens de mate van gezelligheid. Ook al zullen er wel wat Grote Piepers en Roodkeelpiepers door de onderlinge gesprekken gemist zijn, dan neemt het niet weg dat de sfeer bijzonder goed is. Na afloop van de telling konden we vaststellen dat een zeer groot deel van de leden van onze VWG de telpost bezocht heeft. We mochten vele gasten begroeten die het fenomeen trektellen wel eens van dichtbij wilden zien.

Na de gebruikelijke middaglunch brak zelfs nog even de zon door. De buizerdtrek kwam enigszins op gang, maar eigenlijk was het daarvoor al te laat op de dag. Bijzondere waarnemingen waren er nog in de vorm van 6 Grote Zilverreigers, een Casarca, een Blauwe Kiekendief, 2 Bonte Strandlopers, 4 Boomleeuweriken en 15 Kruisbekken.

Dit jaar was het voor de 11^e keer dat telpost Oelemars aan de Euro Birdwatch deelnam. De telling van 2013 is op de achtste plaats uitgekomen met betrekking tot het aantal vogels en op de zevende plaats met het aantal soorten.

Ook dit jaar werd weer gebruik gemaakt van WhatsApp, waarbij een aantal telposten verspreid over het land elkaar op de hoogte kon houden van de resultaten en waarbij ook foto's rondgestuurd konden worden.

Dat deze Euro Birdwatchtelling op telpost Oelemars inmiddels bekendheid heeft gekregen bleek uit het bezoek van een radio- en een tv-ploeg van RTV-oost en het bezoek van de burgemeester.

Dank aan alle leden die zich ingezet hebben om van deze dag een succes te maken. Onze resultaten zijn aan Vogelbescherming Nederland doorgegeven. De dagelijkse trektelresultaten van telpost Oelemars zijn te zien op www.trektellen.nl onder Oelemars (Losser).

Sander Wansing en Ben Hulsebos
Coördinatoren Telpost Oelemars

Atlasproject Sovon

Van 1 december 2012 tot en met 31 juli 2015 worden de vogels van Nederland op een ongekend gedetailleerde schaal in kaart gebracht. Duizenden vogelaars, merendeels vrijwilligers, gaan voor de nieuwe Vogelatlas op pad, in de broedtijd maar ook in de winter. Welke soorten treffen ze aan, waar en in welke aantallen? Zijn aantallen en verspreiding onderhevig aan veranderingen? Dat zijn de vragen die we na afloop van het project kunnen beantwoorden. In Nederland verkeren we in de gelukkige omstandigheid, dat er al veel bekend is over aantallen, verspreiding en trends van vogels. Is een groot landelijk atlasproject dan nog wel nodig? Ja, want de veranderingen in de vogelwereld gaan ongekend snel. Waren Grote Zilverreiger en Middelste Bonte Specht een kwart eeuw geleden bijzonder, tegenwoordig kijken we er minder van op. Omgekeerd zijn Patrijs, Zomertortel en Bonte Kraai hard op weg een bezienswaardigheid te worden. Het is belangrijk zulke veranderingen vast te leggen. Tegelijkertijd neemt de behoefte aan nauwkeurige gegevens over het voorkomen van vogels sterk toe. Vogelgegevens spelen op allerlei gebieden een rol, bij natuurbeleid, in beschermingskwesties, bij terreinbeheer of de planning van infrastructurele projecten. Om rekening te kunnen houden met vogels, is gedetailleerde informatie nodig over verspreiding en aantallen. Informatie die we met de Vogelatlas verzamelen. Tellingen voor de Vogelatlas zijn niet alleen zinvol maar ook leuk. In het veld zijn en de vogels horen en zien: dat gaat nooit vervelen. Dat je, door mee te doen aan de Vogelatlas, bijdraagt aan een groter geheel, is mooi meegenomen. Dat geldt niet alleen voor het landelijke beeld. Vogelwerkgroepen, bijvoorbeeld, brengen op deze manier de vogelwereld in hun eigen werkgebied in kaart. En voor de individuele vogelaar is het prachtig om na afloop van het project 'alles' te weten over de vogels in favoriete gebieden of de eigen omgeving.

Tot zover de inleiding in de handleiding van het Sovon-Atlasproject. Uiteraard doet onze VWG ook mee aan dit unieke project en hebben we alle atlasblokken in ons werkgebied geclaimd om deze in de komende jaren te onderzoeken. Bij het Atlasproject worden deze keer zowel de wintervogels als de broedvogels geteld. De wintervogels worden geteld tussen 1 december en 28 februari en de broedvogelperiode loopt van februari t/m augustus. Een atlasblok bestaat uit een vierkant van 5 x 5 km en is onderverdeeld in 25 kilometerhokken. Van deze kilometerhokken zijn er 8 door Sovon volgens een vast patroon voorgeselecteerd, het zogenaamde gouden grid. In deze 8 km-hokken vindt het echte werk plaats, waarbij aanvullingen uit de overige 17 hokken het telwerk compleet maken. De voorlopige landelijke resultaten van de tellingen zijn per soort in kaartvorm al verschenen bij www.vogelatlas.nl via de knop resultaten.

Als vogelwerkgroep hebben we niet alleen alle Losserse blokken geadopteerd, maar hebben we ook de uitgave van de toekomstige nieuwe Vogelatlas gesteund door twee soorten nl. de Grote Gele Kwikstaart en de Middelste Bonte Specht een sponsorbedrag toe te kennen. Bij de uitgave van de atlas en op de website van de Vogelatlas wordt onze vogelwerkgroep dan vermeld bij de soortbeschrijving van deze twee soorten.

Het atlaswerk wordt in de komende drie jaren door de volgende leden uitgevoerd:

Atlasblok	Teller
28-58	René Wijering
29-32	Robert Blanke, Bart ter Beek, Martin Bonte en Henk Noordkamp
29-41	Rudi Lanjouw en Niels Leerling
29-42	Ben Heerink
29-51	Henk Noordkamp, Robert Blanke, Bart ter Beek en Martin Bonte
29-52	Ben Hulsebos
35-12	Ben Hulsebos

Inmiddels zijn de blokken 29-32, 29-42 en 29-52 geheel op winter- en broedvogels geteld. In blok 29-32 in de omgeving van Denekamp, Beuninger Achterveld en Punthuizen zijn 80 soorten wintervogels aangetroffen en 104 soorten broedvogels. In het halve atlasblok (grensblok) 29-52 omgeving dorp Losser en Oelemars waren 114 soorten wintervogels aanwezig en 111 broedvogelsoorten. Het atlaswerk sluit perfect aan bij ons onderzoek voor telgebied Losser. Alle leden van VWG Losser kunnen ook bijdragen leveren aan dit atlasproject door alle vogelwaarnemingen van minder algemene vogels binnen de gemeente Losser op www.waarneming.nl te plaatsen. Deze losse meldingen worden daarna aan het atlasproject toegevoegd. Ook onze BMP-tellingen, watervogel- en punttransecttellingen in de komende jaren belanden als aanvulling in het atlasproject. Voor vragen over het atlasproject kan je terecht bij benhulsebos@home.nl

Ben Hulsebos

De Welp realisatie fase 1

Ligging

Dicht bij de waterzuiveringsinstallatie van Losser ligt tegen de Dinkel een terrein dat als De Welp wordt omschreven. Het wordt omsloten door het Welppad, de Ravenhorsterweg, de Schoklandweg en de Dinkel. Het bestaat geheel uit weidegebied.

In dit weidegebied ligt een terreininzinking (eigendom van SBB) die van oudsher permanent onder water stond en ook als oppervlaktewater op de kaarten staat. Tegenwoordig staat deze kuil in het terrein grotendeels door toedoen van ontwateringsloten en een afvoerduiker droog.

Visie VWG Losser

In de wintermaanden en in het voorjaar staat na het buiten de oevers treden van de Dinkel door langdurige regen een deel van De Welp onder water. Als het water daarna weer zakt, blijft een deel van het water in de inzinking achter om na enkele dagen via een plas-drassituatie weer droog te worden. Dit wordt veroorzaakt door een afvoerduiker. Zodra de waterstand in de Dinkel weer lager is dan op De Welp, is het water in enkele dagen tijd verdwenen. Gedurende de overstromingen en de plas-drassituatie vestigen vele vogels zich in dit gebied om te profiteren van de voor hen gunstige situatie. Zo zijn er o.a. regelmatig Tureluurs, Grutto's, Slobeenden, Krakeenden, Zomer- en Wintertalingen, Meerkoeten, Dodaarzen, Watersnippen en Scholeksters te zien. Naast dit ornithologische aspect is er ook landschappelijk winst te behalen. De landschappelijk fraaie waterpartij in De Welp biedt mensen op dat moment het beeld dat men heeft van uiterwaarden bij de grote rivieren. Aangezien het gebied onder Natura 2000 valt met als doelstelling herstel van het Dinkeldal heeft VWG Losser een plan ontwikkeld om de natuurlijke en landschappelijke waarden van De Welp te versterken.

In overleg met SBB, Gemeente Losser, omringende grondeigenaren en Waterschap kan worden bekeken in hoeverre de ontwatering na overstroming stopgezet kan worden d.m.v. het aanbrengen van een kering in de afvoerduiker in het gedeelte van SBB. De kering kan op een dusdanige hoogte worden ingericht dat de plas-drassituatie gedurende een langere tijd wordt gewaarborgd, maar tegelijkertijd er ook voor zorgt dat het overstromingswater snel van de omringende landbouwgrond verdwijnt. Aan broedvogels is dan de terugkeer van de Tureluur te verwachten en kunnen Slobeenden en Zomertalingen er een territorium vinden. De Ooievaars die in de buurt aan de Schoklandweg broeden, vinden er dan een groter voedselaanbod. Daarnaast wordt het landschappelijk effect aanzienlijk versterkt en biedt het terrein een aanblik zoals die ook te vinden is in de uiterwaarden van de Grote Rivieren

Realisatie fase 1

VWG Losser heeft over deze visie enkele jaren geleden gesprekken gevoerd met het toenmalige College van B&W en met de fractievoorzitters van de politieke partijen. Van deze kant zijn er geen bezwaren tegen deze plannen. Ook is er overleg geweest met SBB.

Momenteel doen zich nieuwe ontwikkelingen voor op De Welp. In het kader van grondruil Landinrichting Losser-Zuid is het mogelijk dat De Welp grotendeels aan SBB toegewezen zal worden. Met SBB hebben we enkele jaren geleden de mogelijkheden voor natuurontwikkeling ter plekke op De Welp al bekeken hoe de plas-drassituatie uit het verleden hersteld zou kunnen worden. Ook met Waterschap Regge en Dinkel is recent overleg geweest, evenals met de gemeente Losser. Inmiddels is in november 2013 door SBB een provisorische maatregel getroffen om na een overstroming van de Dinkel het water op een zodanig niveau vast te houden, dat alleen het SBB-terrein het water langere tijd behoudt. Op langere termijn kunnen de effecten van deze provisorische voorziening geëvalueerd worden en kan na de definitieve landinrichting in 2015 begonnen worden met de tweede fase van dit project.

Fase 2

De laagte op De Welp die regelmatig onder water staat bij overstromingen van de Dinkel zal het centrale element kunnen worden. De afwatering van de RWZI Losser zou i.p.v. de huidige lange route naar de Dinkel verlegd kunnen worden door een korte verbinding te maken van de RWZI naar de laagte op De Welp, een afstand van ongeveer 65 meter. De duiker onder het Welppad is al aanwezig. Aan de Dinkeloever zou dan i.p.v. de bestaande duiker een overstortconstructie gemaakt kunnen worden, zodat het waterpeil bij normale situaties constant blijft en het teveel uitstroomt in de Dinkel. Deze constructie is enkele jaren geleden ook besproken met de Gemeente Losser en SBB.

Inmiddels hebben al enkele leuke vogelsoorten de nieuwe situatie op De Welp ontdekt en hebben ze van het terrein al gebruik gemaakt: o.a. Dodaars, Ooievaar, Grote Canadese Gans, Zilvermeeuw, Grote Gele Kwikstaart en Slechtvalk.

Ben Hulsebos

Dagvlinders en libellen 2013

In de gemeente Losser zijn waarnemingen verzameld van dagvlinders en libellen. Een aantal leden van VWG Losser is niet alleen vogelaar, maar inventariseert tijdens het vogelonderzoek ook de dagvlinders en libellen. Op de Oelemars zijn er veel waarnemingen gedaan tijdens de trekellingen, vanaf de vlonder en vanuit de observatiehut. Het gebied de Zandbergen werd ook regelmatig bezocht. Op de Duivelshof is op het terrein van Natuurmonumenten een monitoringroute voor libellen uitgezet, waarbij 9 tot 10 keer per jaar een route wordt gelopen. De gegevens van deze route gaan naar de Vlinderstichting en naar NM. Dit jaar is daar een vlakdekkende monitoring voor dagvlinders en libellen van het heideterrein aan de noordkant van de Duivelshof toegevoegd. De waarnemingen uit deze gebieden zijn in onderstaande tabellen verwerkt. In de eerste kolom staan de waargenomen vlinders en libellen binnen de gehele gemeente Losser in 2013. Schaarse soorten zijn in rood aangegeven. Grote Vos en Zuidelijke Glazenmaker zijn superzeldzaam in Nederland en daarom in vet rood aangegeven. Op 8 juli werd de Grote vos op het Ringstation waargenomen, op exact de zelfde plaats als in 2012. De vlinder werd in 2013 hierna nog twee keer waargenomen. De Grote vos is in Nederland een zeer zeldzame dagvlinder. De Zuidelijke Glazenmaker bevond zich op de Duivelshof in het libellenmonitoringsgebied en werd op 4 september waargenomen. Het betrof de tweede waarneming ooit in Losser. Opmerkelijk was dit jaar de geweldige invasie van de Oranje luzernevlinder. Op de Oelemars werden zelfs 10 exemplaren tegelijkertijd gezien en ook kwamen er meldingen van deze vlindersoorten uit tuinen in Losser.

Dagvlinders

Soort	Losser	Oelemars-Zandbergen	Duivelshof
Zwartspriddikkopje	x	x	x
Geelspriddikkopje	x		x
Groot dikkopje	x	x	x
Bont dikkopje	x		x
Aardbeivlinder	x		
Koninginnenpage	x		
Citroenvlinder	x	x	x
Oranjetipje	x	x	x
Groot koolwitje	x	x	
Klein koolwitje	x	x	x
Klein geaderd witje	x	x	x
Oranje luzernevlinder	x	x	x
Kleine vuurvlinder	x		x
Eikenpage	x		
Groentje	x		
Boomblauwtje	x	x	x
Heideblauwtje	x		x
Icarusblauwtje	x	x	x
Bont zandoogje	x	x	x
Hooibeestje	x	x	x
Koevinkje	x	x	x
Bruin zandoogje	x	x	x
Grote weerschijnvlinder	x	x	
Kleine ijsvogelvlinder	x		x
Keizersmantel	x		
Atalanta	x	x	x
Distelvlinder	x	x	
Dagpauwoog	x	x	x
Kleine vos	x	x	x
Grote vos	x		
Gehakelde aurelia	x	x	x
Landkaartje	x	x	x

Libellen

Soort	Losser	Oelemars-Zandbergen	Duivelshof
Bruine winterjuffer	x		x
Weidebeekjuffer	x	x	x
Gewone pantserjuffer	x		x
Tangpantserjuffer	x		
Tengere pantserjuffer	x	x	x
Houtpantserjuffer	x		x
Lantaarntje	x	x	x
Watersnuffel	x	x	x
Azuurwaterjuffer	x	x	x
Grote roodoogjuffer	x	x	
Kleine roodoogjuffer	x	x	
Kanaaljuffer	x		
Vuurjuffer	x	x	x
Blauwe breedscheenjuffer	x		
Paardenbijter	x		x
Zuidelijke glazenmaker	x		x
Bruine glazenmaker	x	x	x
Blauwe glazenmaker	x	x	x
Paardenbijter	x	x	x
Grote keizerlibel	x	x	x
Glassnijder	x		
Beekrombout	x		
Plasrombout	x	x	
Smaragdlibel	x	x	x
Metaalglanslibel	x	x	
Viervlek	x	x	x
Platbuik	x	x	x
Gewone oeverlibel	x	x	x
Beekoeverlibel	x		x
Noordse witsnuitlibel	x		x
Zwarte heidelibel	x		x
Geelplekheidelibel	x		
Bloedrode heidelibel	x	x	x
Bruinrode heidelibel	x	x	x
Steenrode heidelibel	x		x
Zwervende heidelibel	x	x	
Vuurlibel	x		x

Ben Hulsebos en Leo Hassing

Nachtvlinderonderzoek in 2013

Het afgelopen jaar is er door ons weer onderzoek gedaan aan de nachtvlinders in de gemeente Losser. De inventarisaties vonden plaats in Boerskotten, Arboretum Poortbulten, Dinkeldal en op het Ringstation.

Door een ongelukkige val was Leo Hassing geruime tijd uitgeschakeld, hierdoor werd op een aantal plaatsen de inventarisatie tijdelijk gestopt.

Methode

De nachtelijke inventarisaties werden gedaan met een lamp voor een gespannen laken. Hier komen de nachtvlinders op af en gaan meestal rustig op het laken zitten zodat ze bekeken en gedetermineerd kunnen worden. Ook is er gewerkt met een vlinderval. Dat is een soort kist waar de lamp bovenop zit. Deze lokt de vlinders aan en die vliegen de kist in. Door de constructie van de kist kunnen zij daar maar moeilijk uit ontsnappen, zodat de onderzoekers de volgende morgen op hun gemak de vlinders kunnen determineren en tellen. Ook is er smeer gebruikt. Dit lokmiddel, op basis van keukenstroop en wat alcoholische drank, wordt voor de schemering op ooghoogte op boomstammen gesmeerd. De nachtvlinders worden gelokt door de geur en drinken van het mengsel. Deze methode is vooral productief in het voor- en najaar. Dan bloeien er nog nauwelijks bloemen. In de zomer is de concurrentie van bloemen zo groot, dat smeren weinig oplevert. Tevens komen er op smeer soorten die niet of nauwelijks op licht afkomen. Vlinders waarbij twijfel bestaat over de juiste determinatie worden meegenomen om te worden gefotografeerd. Aan de hand van de foto worden specialisten om hun mening gevraagd. In sommige gevallen, dit geldt voornamelijk voor de kleine vlinders, zullen moeilijk op het uiterlijk te determineren exemplaren worden gedood. Hierna kan door middel van dissectie van de genitaliën de juiste naam worden bepaald. De overige vlinders kunnen daarna weer worden vrijgelaten.

We geven hier eerst de Nederlandse naam van de vlinder gevolgd door de wetenschappelijke naam tussen haakjes. Dit laatste is vooral bedoeld voor eventuele lezers van over de grens, die onze namen vaak niet begrijpen, maar via de wetenschappelijke naam dan toch weten waarover we het hebben.

Resultaat

Het voert te ver om van elke vindplaats een volledige opsomming te geven van al de soorten vlinders die er in 2013 zijn waargenomen. We hebben gekozen om van elke locatie de meest vermeldenswaardige soorten te noemen met een kleine toelichting over de verspreiding en de biologie. Veel van de gegevens hierover komen van de websites <http://www.vlindernet.nl> en <http://www.microlepidoptera.nl>. De foto's zijn van Leo Hassing. Indien er geen foto voorhanden was is er gebruik gemaakt van de website <http://www.lepiforum.de>, uiteraard met vermelding van de fotograaf. Wij danken de makers van deze website voor het mogen gebruiken van hun informatie.

Boerskotten

In Boerskotten is het afgelopen jaar door Rudi Lanjouw tweemaal geïnventariseerd op licht en wel in januari en in april. Dit leverde zeven soorten op waarvan een soort nieuw was voor het terrein: de Zwartvlekwinteruil (*Conistra rubiginosa*). Dit is een algemeen voorkomende uil die van de herfst tot het voorjaar actief is en ook in de winter vliegt als de nachttemperatuur boven het vriespunt is.

Landgoed Snippert

Dit jaar zijn we begonnen met het inventariseren van dit landgoed dat eigendom is van Natuurmonumenten. Er zijn op drie dagen inventarisaties geweest, twee maal in de avond met het laken en de lichtvalkast en een keer overdag met zichtwaarnemingen. Bijzondere soorten waren de Spatel-berkkokermot, de Oranje granietmot, de Witte eenstaart en de Geelpurperen spanner.

Spatel-berkkokermot (Coleophora milvipennis)

Bij de kokermotten maakt de rups een karakteristieke koker waarin hij leeft en ook verpopt. Alleen bij het eten en verplaatsen komt de rups voor een deel uit de zak. De kleine motjes zelf zijn vaak heel lastig op het uiterlijk te determineren. Vaak lukt dit aan de hand van de zak en de voedselplant veel eenvoudiger. De soort komt voor in Nederland op de zandgronden en in de duinen. In het oosten van Twente is ze van meerdere plaatsen gemeld.

Oranje granietmot (Scoparia pyralella)

De granietmotten zijn erg lastig uit elkaar te houden aan de hand van de vleugeltekening. Deze soort heeft meestal kenmerkende geelachtige vlekken op de voorvleugel, waardoor ze wat gemakkelijker te onderscheiden is van de overige soorten. De Oranje granietmot is vrij algemeen in Zuid Limburg en op de Zeeuwse eilanden. In de rest van Nederland schaars of ontbrekend. In Twente is de vlinder zonder meer zeldzaam.

Geelpurperen spanner (Idaea muricata)

Deze kleine spanner komt voor op vochtige heide, moerassen en natte graslanden. Vanaf half juni is deze soort waar te nemen, ze zitten overdag in de lage vegetatie en zijn dan gemakkelijk op te jagen.

Witte eenstaart (Cilix glaucata)

De kleinste van de in Nederland voorkomende eenstaarten, wordt langs de kust en in Limburg regelmatig waargenomen, maar is in Overijssel een zeldzame soort. Dit is de eerste waarneming van deze eeuw. In de vorige eeuw waren er in Overijssel nog een aantal waarnemingen, maar de soort neemt sterk in aantal af.

Arboretum Poortbulten

Op het Arboretum (Regio Twente) is geïnventariseerd tijdens de Nationale Nachtvliedernacht op 6 september. De weersomstandigheden waren verre van ideaal. Overdag was het erg warm, maar tegen de avond kwamen er zware buien over, waarbij het doorgaan van de avond ter discussie stond. Om 20.15 uur was het gelukkig droog en werden de vangmiddelen alsnog opgesteld. Ondanks het slechte weer in het begin van de avond waren toch noch 50 belangstellenden aanwezig, die zeer geïnteresseerd waren en waarvan een aantal tot het laatst bleven kijken naar de leuke soorten die gespot werden. Ondanks het mindere weer werden er in totaal 36 soorten geteld, waaronder 4 Lindegouduilen (*Tiliacea citrigo*) en 26 Eiken-orvlinders (*Cymatophorina diluta*).

Eiken-orvlinders (Cymatophorina diluta)

Van de or-vlinders komen in Nederland zeven soorten voor, de Eiken-orvlinder is in Nederland een van de zeldzaamste en ontbreekt in grote delen van ons land of is erg schaars. Het is merkwaardig dat een soort waarvan de rups leeft op eik zo zeldzaam is of ontbreekt waar eiken voorkomen. In het oosten van Twente is de soort algemeen en er kan zelfs van een Nederlandse hotspot worden gesproken.

Lindegouduil (Tiliacea citrigo)

Vier exemplaren van deze schaarse vlinder kwamen op het licht af. De soort komt lokaal in Nederland voor, maar ontbreekt ook op veel plaatsen. De rups leeft op linde en eet van de bladeren. Dit verklaart mogelijk ook de lokale verspreiding in ons land.

Het Dinkeldal

Er is een aantal keren langs de Dinkel vanaf de Zoekerbrug tot aan Aarnink gesmeerd om de zogenaamde weeskinderen (nachtvlinders die tot de familie van de uilen behoren) te inventariseren. Drie soorten werden er aangetroffen, t.w. Zwart weeskind (*Mormo maura*), Rood weeskind (*Catocala nupta*) en Karmozijnrood weeskind (*Catocala sponsa*). Het Zwart weeskind was met minimaal acht exemplaren aanwezig, gelukkig beter dan in 2012 toen maar drie exemplaren werden waargenomen. Van het Rood weeskind werd op twee plaatsen een exemplaar waargenomen evenals van het Karmozijnrood weeskind.

Ringstation Overdinkel

Op het Ringstation is het afgelopen jaar 17 keer met de lichtvalkast en/of smeer gevangen. Dit jaar was al weer het 10e jaar op rij dat hier de nachtvlinders werden geïnventariseerd. Er werden drie nieuwe soorten nachtvlinders voor het ringstation gevangen.

Bleke novemberspanner (Epirrita christyi)

Van deze in Nederland zeldzame nachtvlinder werden op 22 oktober er vijf gevangen in de lichtvalkast. De vlinders werden door Sjaak Koster aan de hand van de genitaliën gedetermineerd. Zonder dit onderzoek zijn de drie soorten van het geslacht *Epirrita* niet met zekerheid op naam te brengen. Mogelijk is de soort minder zeldzaam dan wordt opgegeven.

Bruine sikkelluil (Laspeyria flexula)

Van deze zeldzame nachtuil werd op 6 juli een exemplaar in de lichtvalkast gevangen. De Bruine sikkelluil was nieuw voor het ringstation. De vlinder leeft op korstmossen op loofbomen en gaat in Nederland in aantal achteruit.

Leo Hassing & Sjaak Koster

Soortenlijst van de gemeente Losser

Niet-broedvogels		Broedvogels/territoriumhouders	
Roodkeelduiker	Bonte Strandloper	Dodaars	Graspieper
Parelduiker	Kleine Strandloper	Fuut	Gele Kwikstaart
Kuifduiker	Temmincks Strandloper	Geoorde Fuut	Grote Gele Kwikstaart
Roodhalsfuut	Kemphaan	Blauwe Reiger	Witte Kwikstaart
Vaal Stormvogeltje	Regenwulp	Roerdomp	Winterkoning
Jan-van-gent	Rosse Grutto	Aalscholver	Heggenmus
Kuifaalscholver	Zwarte Ruiters	Ooievaar	Roodborst
Kleine Zilverreiger	Groenpootruiter	Knobbelzwaan	Nachtegaal
Grote Zilverreiger	Bosruiter	Kolgans	Zwarte Roodstaart
Koereiger	Oeverloper	Grauwe Gans	Gekraagde Roodstaart
Kwak	Steenloper	Brandgans	Roodborsttapuit
Purperreiger	Witgat	Grote Canadese Gans	Paapje
Zwarte Ooievaar	Poelsnip	Nijlgans	Merel
Flamingo	Bokje	Mandarijneend	Zanglijster
Heilige Ibis	Grauwe Franjepoot	Bergeend	Grote Lijster
Wilde Zwaan	Kleine Jager	Smient	Sprinkhaanzanger
Kleine Zwaan	Middelste Jager	Krakeend	Bosrietzanger
Zwarte Zwaan	Dwergmeeuw	Wilde Eend	Kleine Karekiet
Sneeuwgans	Kokmeeuw	Kuifeend	Spotvogel
Kleine Rietgans	Zwartkopmeeuw	Wespendief	Braamsluiper
Taigarietgans	Stormmeeuw	Havik	Grasmus
Toendrarietgans	Zilvermeeuw	Sperwer	Tuinfluit
Rotgans	Geelpootmeeuw	Buizerd	Zwartkop
Roodhalsgans	Pontische Meeuw	Torenvalk	Fluiter
Indische Gans	Kleine Mantelmeeuw	Boomvalk	Tjiftjaf
Chinese Knobbelgans	Grote Mantelmeeuw	Patrijs	Fitis
Casarca	Drieteenmeeuw	Kwartel	Goudhaan
Pijlstaart	Dwergstern	Kwartelkoning	Vuurgoudhaan
Slobeend	Visdief	Fazant	Grauwe Vliegenvanger
Zomertaling	Noordse Stern	Waterral	Bonte Vliegenvanger
Krooneend	Reuzenster	Waterhoen	Staartmees
Tafeleend	Kuifkoekoek	Meerkoet	Glanskop
Witoogeed	Oehoe	Scholekster	Matkop
Topper	Velduil	Kleine Plevier	Kuifmees
Ijseend	Grijskopspecht	Kievit	Zwarte Mees
Grote Zee-eend	Strandleeuwerik	Watersnip	Pimpelmees
Zwarte Zee-eend	Waterpieper	Houtsnip	Koolmees
Brilduiker	Oeverpieper	Grutto	Boomklever
Nonnetje	Roodkeelpieper	Wulp	Taigaboomkruiper
Middelste Zaagbek	Duinpieper	Tureluur	Boomkruiper
Grote Zaagbek	Pestvogel	Holenduif	Wielewaal
Zeearend	Waterspreeuw	Houtduif	Grauwe Klauwier
Zwarte Wouw	Beflijster	Turkse Tortel	Gaai
Blauwe Kiekendief	Koperwiek	Zomertortel	Ekster
Bruine Kiekendief	Rietzanger	Stadsduif	Kauw
Ruigpootbuizerd	Grote Karekiet	Koekoek	Roek
Visarend	Snor	Kerkuil	Zwarte Kraai
Roodpootvalk	Sperwergrasmus	Steenuil	Raaf
Slechtvalk	Orpheusspotvogel	Bosuil	Spreeuw
Smelleken	Bergfluit	Ransuil	Huisbus
Porseleinhoen	Bladkoning	Nachtzwaluw	Ringmus
Kraanvogel	Pallas Boszanger	Gierzwaluw	Vink
Griel	Kleine Vliegenvanger	IJsvogel	Keep
Steltkluit	Buidelmees	Groene Specht	Europese Kanarie
Kluit	Notenkraker	Zwarte Specht	Groenling
Bontbekplevier	Bonte Kraai	Grote Bonte Specht	Putter
Goudplevier	Grote Barmisjs	Middelste Bonte Specht	Sijs
Zilverplevier	Frater	Kleine Bonte Specht	Kneu
Morinplevier	Witbandkruisbek	Draaihals	Kleine Barmisjs
Drieteenstrandloper	Grote Kruisbek	Boomleeuwerik	Kruisbek
Kanoet	IJsgors	Veldleeuwerik	Goudvink
Krombekstrandloper	Sneeuwgors	Oeverzwaluw	Appelvink
Kemphaan	Ortolaan	Boerenzwaluw	Geelgors
		Huiszwaluw	

Voormalige broedvogels	
Wintertaling	Hop
Rode Wouw	Blauwborst
Grauwe Kiekendief	Tapuit
Korhoen	Kramsvogel
Zwarte Stern	Klapekster
Kuifleeuwerik	

Escapes	
Manengans	Carolina-eend
Chileense Smient	Roodschoudertaling
Vlekbekeend	Kokardezaagbek
Bahamapijlstaart	Saruskraanvogel
Muskuseend	Pauw
Kaapse Casarca	Witnekkraanvogel
Keizergans	Valkparkiet
Chinese Knobbelsgans	Diamantduif
Kleine Pelikaan	Chinese Kraanvogel

Ondersoorten	
Russische Stormmeeuw	
Rouwkwikstaart	
Noordse Kwikstaart	
Engelse Kwikstaart	
Scandinavische Tjiftjaf	
Witkopstaartmees	
Kortsnavelboomkruiper	
Noordse Kauw	
Russische Kauw	
Noordse Goudvink	

In totaal zijn in de Gemeente Losser 264 soorten vastgesteld (inclusief exoten). De lijst is door Leo Hassing en Ben Hulsebos samengesteld op basis van literatuuronderzoek, waarnemingenrubrieken en veldkennis vanuit het verleden van Leo Hassing. De lijst is aangepast aan de officiële Nederlandse lijst, zodat onze eigen Losserse lijst is vervallen. Dit had tot resultaat dat de Carolina-eend naar de escapes is verhuisd en dat de Stadsduif is toegevoegd aan de broedvogellijst. Dit jaar is de Grote Kruisbek onder voorbehoud aan de lijst niet-broedvogels toegevoegd. Op 21 oktober vloog er een Grote Kruisbek over het Lutterzand. Er zijn geluidsopnamen en een sonogram ter beoordeling doorgestuurd aan de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna. Deze waarneming is daar momenteel nog in behandeling. Op 3 december kwam een Pallas Boszanger op het geluid af dat op het Ringstation al jaren rond deze tijd wordt afgespeeld. Eindelijk was het raak en kon de Pallas Boszanger als 264^e soort voor Losser op de lijst gezet worden. Deze soort was zelfs nieuw voor Overijssel. De Dwerggans is vanwege onvoldoende documentatie van de lijst afgevoerd, want het is niet uitgesloten dat de waarnemingen in het verleden wellicht escapes of hybride ganzen betroffen.

Leo Hassing en Ben Hulsebos

Waarnemingen Oelemars t/m 2013

Soort	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Code
Parelduiker	x	x	x										Z
Roodkeelduiker								x		x	x	x	Z
Dodaars	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Fuut	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Roodhalsfuut				x	x	x	x	x	x	x	x		WA
Georde Fuut			x	x	x	x	x	x	x	x			WA
Kuifduiker												x	ZZ
Aalscholver	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
Roerdomp	x	x	x	x								x	Z
Kleine Zilverreiger					x	x	x		x		x		Z
Grote Zilverreiger	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	A
Koereiger							x						ZZ
Blauwe Reiger	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
Purperreiger						x			x				Z
Flamingo							x						ZZ
Heilige Ibis								x					ZZ
Zwarte Ooievaar				x	x	x		x	x	x			Z
Ooievaar	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Knobbelzwaan	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Wilde Zwaan	x	x	x		x						x	x	WA
Kleine Zwaan	x	x	x	x							x	x	WA
Zwarte Zwaan		x							x	x			Z
Grote Canadese Gans	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Brandgans	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Rotgans			x	x	x							x	Z
Grauwe Gans	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
Kolgans	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Taigarietgans	x	x	x								x		Z
Toendrarietgans	x	x	x	x	x	x	x			x	x	x	A
Kleine Rietgans		x								x	x	x	Z
Sneeuwgans								x					ZZ
Roodhalsgans												x	ZZ
Nijlgans	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
Indische Gans	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	WA
Casarca		x	x	x	x		x		x	x	x	x	WA
Mandarijneend	x	x	x	x	x					x		x	WA
Bergeend	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	WA
Smient	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Krakeend	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Wintertaling	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	A
Wilde Eend	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
Pijlstaart	x	x	x	x	x				x	x	x	x	WA
Zomertaling		x	x	x	x	x		x	x	x			WA
Slobeend	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Krooneend			x	x	x		x					x	Z
Tafeleend	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	A

Kuifeend	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Topper		x													x								x		Z
Witoogeend	x	x			x	x																	x	x	Z
IJseend																							x		ZZ
Grote Zee-eend		x	x	x	x	x	x	x															x		Z
Zwarte Zee-eend						x																	x		Z
Brilduiker	x	x	x	x	x	x	x	x		x		x	x									x	x	x	WA
Nonnetje	x	x	x	x	x	x																	x	x	WA
Middelste Zaagbek						x	x																x		Z
Grote Zaagbek	x	x	x	x	x	x	x	x							x	x	x						x	x	WA
Zeearend		x				x																	x	x	Z
Wespendief									x	x	x	x	x	x	x	x	x						x	x	WA
Zwarte Wouw							x	x	x	x		x											x		WA
Rode Wouw	x	x		x	x	x	x	x		x		x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	WA
Bruine Kiekendief			x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x		WA
Blauwe Kiekendief	x	x	x	x	x	x	x	x		x													x	x	WA
Grauwe Kiekendief								x															x		Z
Havik	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	WA
Sperwer	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Buizerd	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Ruigbootbuizerd			x		x	x																	x	x	Z
Visarend							x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x							WA
Torenvalk	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Smelleken				x	x	x	x	x															x	x	WA
Boomvalk								x	x	x	x	x	x	x	x	x	x								WA
Slechtvalk	x	x	x	x	x	x	x		x	x		x	x	x	x	x	x	x	x				x	x	WA
Roodpootvalk									x														x	x	Z
Patrijs	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	WA
Kwartel									x	x	x	x	x												Z
Fazant	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Waterral		x	x	x	x	x	x		x														x	x	WA
Porseleinhoen										x															ZZ
Waterhoen	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Meerkoet	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
Kraanvogel				x	x	x	x		x															x	WA
Kluut																									Z
Scholekster																									A
Griel																									ZZ
Kleine Plevier																									A
Bontbekplevier																									WA
Goudplevier	x	x	x	x	x	x	x																		WA
Zilverplevier																									WA
Morinelplevier																									Z
Kievit	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
Kanoet																									Z
Drieteenstrandloper																									Z
Kleine Strandloper																									Z
Temmincks Strandl.																									Z
Krombekstrandloper																									WA
Bonte Strandloper																									WA
Kemphaan																									WA
Bokje	x		x	x	x	x	x																		WA

Veldleeuwerik	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Strandleeuwerik				x														x		x			Z
Oeverzwaluw					x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x					ZA
Boerenzwaluw					x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x					ZA
Huiszwaluw					x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x					ZA
Boompieper					x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x						A
Graspieper	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
Waterpieper	x		x	x	x	x	x								x	x	x	x	x	x	x	x	WA
Oeverpieper					x													x	x				Z
Roodkeelpieper										x								x	x		x		Z
Duinpieper									x						x								Z
Gele Kwikstaart					x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x						A
Gr. Gele Kwikstaart	x		x	x	x	x	x		x			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Witte kwikstaart	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
Pestvogel		x																			x		Z
Winterkoning	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
Heggenmus	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
Roodborst	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
Blauwborst					x										x	x							Z
Nachtegaal								x	x	x					x								Z
Zwarte Roodstaart					x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x				A
Gekraagde Roodst.					x	x	x	x	x	x	x	x	x	x			x	x					A
Paapje						x	x	x	x						x	x	x	x					WA
Roodborsttapuit	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	WA
Tapuit					x	x	x	x	x						x	x	x	x		x			WA
Beflijster					x	x	x											x	x				Z
Merel	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
Kramsvogel	x	x	x	x	x	x	x	x				x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	A
Zanglijster					x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Koperwiek	x	x	x	x	x	x	x										x	x	x	x	x	x	A
Grote Lijster	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Rietzanger						x	x	x	x						x	x							Z
Sprinkhaanzanger							x	x						x									Z
Bosrietzanger								x	x	x	x	x											WA
Kleine Karekiet								x	x	x	x	x	x	x	x								A
Spotvogel								x	x	x	x	x	x										WA
Braamsluiper								x	x	x	x	x	x	x	x								WA
Grasmus								x	x	x	x	x	x	x	x	x							A
Tuinfluit								x	x	x	x	x	x	x									A
Fluiter								x															ZZ
Zwartkop								x	x	x	x	x	x	x	x	x	x						ZA
Tjiftjaf						x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		ZA
Fitis								x	x	x	x	x	x	x	x								ZA
Goudhaan	x	x	x	x	x	x	x	x	x						x	x							A
Vuurgoudhaan								x	x	x													Z
Grauwe Vliegenvang.																							Z
Bonte Vliegenvanger																							WA
Buidelmees																							Z
Staartmees	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
Glanskop	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Matkop	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	WA
Kuifmees	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A

Zwarte Mees	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	WA
Pimpelmees	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
Koolmees	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
Boomklever	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Boomkruiper	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Taigaboomkruiper	x	x																							Z
Wielewaal							x	x	x	x	x	x	x	x											WA
Klapekster		x			x		x												x	x	x			x	WA
Grauwe Klauwier										x								x	x						Z
Gaai	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
Ekster	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
Kauw	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
Roek	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
Zwarte kraai	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
Bonte Kraai				x																		x		x	Z
Spreeuw	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
Huismus	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Ringmus	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
Vink	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
Keep	x	x	x		x	x	x	x													x	x	x	x	A
Europese Kanarie						x									x	x	x	x	x	x	x	x			WA
Groenling	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
Putter	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Sijs	x	x	x	x	x	x	x	x													x	x	x	x	A
Kneu	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	ZA
Frater	x	x		x																					Z
Kleine Barmsijs	x	x	x	x	x	x	x																		WA
Grote Barmsijs	x	x	x	x	x	x	x																		WA
Kruisbek	x				x	x	x																		WA
Goudvink	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Appelvink	x		x	x	x	x	x	x																	WA
IJsgors	x	x																							WA
Sneeuwgors		x																							Z
Ortolaan																									Z
Geelgors	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
Rietgors	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	A
66 nieuwe kruisjes in 2013																									

Fotografie

<i>Pagina</i>	<i>Omschrijving</i>	<i>Fotograaf</i>
omslag	Roerdomp, Oelemars	Wim van der Woning
3	Zandverstuiving, de Zandbergen	Sander Wansing
5	Parelduiker, Oelemars	Hans Verhoeven
6	Oosterscheldekering en Plompe Toren	Sander Wansing
7	Op zoek naar de Isabeltapuit	Herman Kamphuis
7	Koffiepauze op de Brouwersdam	Ben Hulsebos
8	Flamingo's bij Battenoord	Sander Wansing
8	Werkochtend op de Oelemars	Sander Wansing
10	Jonge Torenvalken in hun nestkast	Sander Wansing
12	Grote Gele Kwikstaart	Ronald Kamphuis
14	Boerenzwaluwen	Ronald Kamphuis
15	Blauwborst, VRS Conings	Leo Hassing
16	Middelste Bonte Specht, VRS Conings	Leo Hassing
16	Boomleeuwerik, VRS Conings	Leo Hassing
17	Ringen van de jonge Ooievaars	Leo Hassing
23	ELSA ring (E uropean L aser S igned A dvanced ring)	Leo Hassing
24	Erve Groothuis	Friso Koop
25	Steenuil in nestkast	Friso Koop
26	Voedselvoorraad Steenuil	Friso Koop
26	Ringen van jonge Steenuilen	Sander Wansing
27	Nieuwe Ooievaarsnest	Annie Huisman
30	Geoorde Futen, Oelemars	Hans Verhoeven
34	Smienten, Oelemars	Wim van der Woning
35	Nonnetje, Oelemars	Ronald Kamphuis
36	Blauwe Reiger in de slip, Oelemars	Wim van der Woning
39	Goudhaan, Strengveld	Martin Bonte
40	Cadi-wagen tijdens de watervogeltelling	Sander Wansing
41	Roerdomp, Oelemars	Albert Meek
42	Grote Zee-eend, Oelemars	Hans Verhoeven
43	Watervogeltellers op de Oelemars	Hans Verhoeven
44	Klapekstertellers, Punthuizen	Ben Hulsebos
45	Tweede ronde klapekstertelling	Angelique Lamme
47	Nieuwe bewegwijzering vogelkijkhut Oelemars	Ben Hulsebos
48	Kluten, Oelemars	Rinus Baayens
53	Kraanvogels, Oelemars	Martin Bonte
54	Euro Birdwatch telpost Oelemars	Sander Wansing
56	Roodborst	Art Wittingen
57	De Welp, fase 1, november 2013	Sander Wansing
58	Kemphanen, de Welp	Wim van der Woning
59	Grote Vos, VRS Conings	Leo Hassing
60	Kanaaljuffer	Martin Bonte
62	Geelpurperen spanner	Leo Hassing
62	Eiken-orvlinder	Marc Bulte
62	Lindegouduil	Leo Hassing
63	Zwart weeskind	Leo Hassing
63	Bleke novemberspanner	Leo Hassing
63	Bruine sikkelluil	Leo Hassing
65	Kleine Karekiet (juv.), Oelemars	Jan Veldman
70	Wintertaling, Oelemars	Wim van der Woning